Elektronicznie podpisany przez:
Dariusz Kulma; Miasto Mińsk Mazowiecki
dnia 24 października 2022 r.

UCHWAŁA NR LI.456.2022
RADY MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI

z dnia 24 października 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559, poz. 583, poz. 1005 i poz. 1079), art. 16 b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2021z 2021 r.,poz. 2268, poz., 2270, z 2022 r. poz. 1, poz. 66, poz. 1079, poz. 1692, poz. 1700 i poz. 1967) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025” – w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Mińsk Mazowiecki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta

mgr Dariusz Kulma

Załącznik do uchwały Nr LI.456.2022
Rady Miasta Mińsk Mazowiecki
z dnia 24 października 2022 r.

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W MIŃSKU MAZOWIECKIM

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI NA LATA 2022 - 2025

Mińsk Mazowiecki 2022

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 5

MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI NA LATA 2022-2025 5

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII 5
2. UWARUNKOWANIA PRAWNE I PROGRAMOWE 6
3. KORELACJA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI SRATEGICZNYMI 7

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZA 8

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI 8
2. DEMOGRAFIA 9
3. RYNEK PRACY 11
4. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE 11
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE 12
6. KULTURA 12
7. SPORT I REKREACJA 13
8. TURYSTYKA 13
9. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY 13
10. OCHRONA ZDROWIA 16
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 17
12. POMOC SPOŁECZNA 17
13. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 23
14. PROBLEM UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE 25
15. SEKTOR POZARZĄDOWY 27
16. EKONOMIA SPOŁECZNA 28
17. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO 29
18. ANALIZA SWOT 33
19. WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY 38

III. CZEŚĆ PROGRAMOWA 40

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ 40
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI 45

IV. UWAGI KOŃCOWE 45

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW 46

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025 jest dokumentem programowym w obszarze polityki społecznej i na rzecz integracji, służy ukierunkowaniu działań w dłuższej perspektywie czasowej w celu zapobiegania i przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym ze szczególnym uwzględnieniem grup i osób marginalizowanych, wykluczonych społecznie ze względu na bariery i trudności życiowe oraz ograniczone możliwości i utrudniony dostęp do usług społecznych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych oznacza plan działania; odwołuje się do określonej sfery zadań publicznych, a mianowicie wyznacza główne kierunki polityki społecznej. Polityka społeczna jest realizowana poprzez politykę: emerytalno-rentową, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, zatrudnienia, rodziny, mieszkaniową i socjalizacyjną. Najważniejsze cele polityki społecznej to:

- **bezpieczeństwo socjalne**, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego m.in. choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie,
- **inwestycje w człowieka** – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia (czynnik rozwoju gospodarczego),
- **spokój społeczny** – jako podstawa stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi,
- **życie rodzinne** - a w nim między innymi wartość więzi rodzinnych, podstawa poczucia bezpieczeństwa.

Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznawaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Problemy społeczne takie jak: pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, niedostatek materialny rodzin niepełnych, wielodzietnych, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, uzależnienia i przemoc w rodzinie są zatem zjawiskiem o dużym zasięgu, niekorzystnym dla społeczności, w której występują, odbieranym jako niebezpieczne, czy też zagrażające, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Niewątpliwie ważną rolą jest zatem podejmowanie działań w celu zminimalizowania rozmiarów i skutków wszelkich zjawisk społecznie negatywnych i przezwyciężania problemów społecznych występujących w mieście Mińsk Mazowiecki oraz zaspokajania różnorodnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina. Dokument określa wizję i misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Działania kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025* jest odpowiedzią na faktyczne potrzeby i problemy mieszkańców, które będą realizowane na trzech poziomach:

- profilaktyki, czyli zapobieganie powstawaniu niekorzystnych zjawisk jako działania o charakterze priorytetowym,
- pomocy doraźnej (ratownictwo), czyli świadczenie natychmiastowej pomocy w sytuacjach kryzysowych,
- długofalowych programów naprawczych zmierzających do rozwiązania lub przynajmniej zminimalizowania problemów społecznych i lokalnych.

Ważną sprawą w rozwiązywaniu problemów społecznych jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi instytucjami polityki społecznej, działającymi na rzecz danej zbiorowości: rządowymi, samorządowymi i pozarządowymi. W rzeczywistości jednak zintegrowanie działań napotyka wiele trudności i barier finansowych, administracyjnych i kompetencyjnych. W tej sytuacji największy ciężar związany z koniecznością organizowania i podejmowania działań nakierowanych na rozwiązywanie problemów społecznych spada na gminy. Niezależnie bowiem od sprawności i funkcjonalności całego systemu polityki społecznej, ludzie muszą mieć możliwości szukania pomocy w trudnych sytuacjach, które ich dotykają. Najczęściej zaś szukają jej tam, gdzie im najbliżej – w społeczności lokalnej, w której żyją. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, wsparcia specjalistycznego realizowanego w formie indywidualnej, jak i grupowej, rozwoju świadczeń rzeczowych oraz współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej takich jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Tym samym przyjęcie Strategii, jej wdrożenie oraz monitoring i nadzór nad realizacją, a następnie ewaluacja pozwolą na rozwiązanie czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które są obecne w życiu mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki.

Opracowanie strategii jest obligatoryjnym zadaniem gminy wynikającym z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Niniejszy dokument został przygotowany z uwagi na wygaśnięcie

okresu obowiązywania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2017-2021* w celu wytyczenia nowych kierunków i zadań służących niwelowaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz wzmacnianiu mechanizmów dokonywania pozytywnych zmian.

Planowanie strategiczne jest zazwyczaj obarczone trudnościami oraz ryzykiem związanym ze zmiennością i dynamiką zjawisk, jak również procesów społecznych. W marcu 2020 roku wprowadzony został w Polsce stan pandemii, który był związany z zagrożeniem rozprzestrzeniania się zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19 i wiązał się z ograniczeniem działalności gospodarczej, zmniejszeniem zakresu lub wyłączeniem funkcjonowania instytucji, zakładów pracy oraz izolacją społeczną. Dodatkowo wprowadzono obostrzenia i rekomendacje związane z izolacją społeczną, pracą zdalną i nauką w trybie on-line. Restrykcje odbiły się negatywnie na gospodarce. Wyraźnie spadła konsumpcja z wyjątkiem zakupów żywności, na czym najbardziej ucierpiał sektor usług, w tym branże : gastronomia, turystyka, transport. Okres zamrożenia gospodarki, izolacji spowodował zamknięcie wielu zakładów pracy, a co za tym idzie zwolnienia pracowników, zmniejszenie produkcji i zakresu działalności. Tym samym kryzys spowodowany pandemią ma charakter popytowy, jak i podażowy. W związku z powyższym trudno jest prognozować, jakie będą skutki izolacji rodzin, pogłębiania się wewnętrznych problemów społeczeństwa z uwagi na pozostawanie w domach oraz pogorszenie się sytuacji zawodowej i społecznej mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki.

Z uwagi na stan zagrożenia epidemiologicznego związany z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2 tworzenie powyższego dokumentu odbywało się w warunkach dużej niepewności. Strategia oparta została na danych, informacjach i prognozach, które były dostępne w okresie jej przygotowywania. Zawarte w niej zapisy mogą podlegać modyfikacji w zależności od zmiany sytuacji społecznej czy pojawiających się nowych wyzwań i potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025 jest kontynuacją działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Mińsk Mazowiecki na lata 2017 – 2021 i nawiązuje do jej celów, założeń i działań, które zapoczątkowały proces tworzenia kompleksowego i spójnego systemu wspierania mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki w pokonywaniu trudności oraz rozwiązywaniu problemów z wykorzystaniem zasobów i środków własnych miasta oraz źródeł finansowania zewnętrznego. Realizacja Strategii obejmuje czteroletni horyzont czasowy rozpoczynający się w 2022 roku, trwający do końca 2025 roku. Jest to optymalny okres, na jaki można zaplanować realizację celów strategicznych oraz wprowadzić trwałe i zauważalne zmiany w życiu mieszkańców miasta oraz na zachodzące zmiany społeczne i sytuację demograficzną.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Niniejsza Strategia jest zgodna z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim, samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

W związku z powyższym działania samorządu na rzecz społeczności lokalnej zaplanowane w ramach wdrażania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Mińsk Mazowiecki 2022-2025* będą kontynuacją rozwoju lokalnej polityki społecznej w powiązaniu z polityką gospodarczą miasta.

Należy zaznaczyć, że *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025* nie jest dokumentem zamkniętym, ani w sensie merytorycznym, ani czasowym. Jest podstawą do stałego programowania, podczas którego należy weryfikować założenia, cele i sposoby ich osiągania, niezbędny jest zatem stały monitoring i ewaluacja realizacji zadań. Jest to szczególnie istotne w kontekście nieprzewidywalności sytuacji w wielu obszarach życia społeczno-gospodarczego w następstwie pandemii choroby COVID-19. Pojawienie się nowych problemów bądź nasilenie tych istniejących wymagać będzie dużej elastyczności ze strony władz i wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za kreowanie polityki społecznej Miasta Mińsk Mazowiecki. Prognozowane skutki pandemii będą najprawdopodobniej czynnikiem stanowiącym obiektywne zagrożenie dla realizacji części zadań przez najbliższe lata.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI NA LATA 2022-2025

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025 obejmuje wiele obszarów, kwestii i problemów, mających wpływ na jakość życia mieszkańców Miasta Mińsk Mazowiecki. Uzasadnieniem dla jej opracowania i wdrożenia jest konieczność przeciwdziałania zagrożeniom, które umożliwiłyby zrównoważony rozwój i zapewniły jak najlepszą jakość życia mieszkańców.
W treści dokumentu szczególne miejsce zajmują obszary i działania umożliwiające osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Opracowanie Strategii wynika z treści art. 17 ust. 1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka."

Ustawodawca w art. 16b ust. 2 ww. ustawy określił elementy, jakie powinna zawierać strategia tj.:
1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętych strategią;
3. określenie:
- celów strategicznych projektowanych zmian,
- kierunków niezbędnych działań,
- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim. Proces jej w dużej mierze uwarunkowany był zaistniałą na świecie w Polsce sytuacją epidemiologiczną.

Prezentowana *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025* składa się z dwóch części : diagnostycznej i programowej.

Część diagnostyczna obejmuje podstawowe kwestie charakteryzujące miasto Mińsk Mazowiecki, w tym dotyczące procesów demograficznych, rynku pracy, problemów społecznych, dostępności usług społecznych i aktywności mieszkańców. Ukazano również rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki, w których wzięło udział 160 osób. Głównym celem ankiety było rozpoznanie problemów lokalnej społeczności i ich potrzeb oraz identyfikacji mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (SWOT). Analiza sytuacji społecznej została przeprowadzona dla przedziału czasowego w latach 2019-2021 z zastrzeżeniem, że na chwilę opracowania dokumentu wykorzystano najbardziej aktualne dane roczne.

W części diagnostycznej zawarto prognozy zmian problemów społecznych, tj. prognoza demograficzna sporządzona w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowana przez GUS oraz prognozę zmian problemów społecznych na terenie miasta Mińsk Mazowiecki w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022- 2025* oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Powyższa prognoza stanowi podstawę do określenia celów strategicznych i kierunków działań. Strategia została opracowana na podstawie m.in. analizy źródeł zastanych w oparciu o:
– dane statystyczne z Głównego Urzędu Statystycznego, w szczególności Banku Danych Lokalnych GUS;
– sprawozdań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim za rok 2019, 2020, 2021;
– Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Mińsk Mazowiecki za rok 2019, 2020, 2021;
– Raport o stanie Miasta Mińsk Mazowiecki za rok 2019, 2022, 2021;
– dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych miasta Mińsk Mazowiecki.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta Mińsk Mazowiecki na najbliższe lata: 2022-2025. Są one ujęte w formie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych na terenie miasta Mińsk Mazowiecki. Ukazano w tej części sposób realizacji Strategii, określono wskaźniki realizacji celów, sposób ich monitorowania oraz określono zasady monitoringu i ewaluacji.

2. UWARUNKOWANIA PRAWNE I PROGRAMOWE

Opracowując *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025* opierano się na aktach prawnych, które mają istotny wpływ na tworzenie powyższego dokumentu.

Należą do nich głównie:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem";
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowych ze środków publicznych;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe;
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego;
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń;
- Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji;
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2019 r. o finansach publicznych;
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej;
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego;
- Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023;
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start";
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

3. KORELACJA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI SRATEGICZNYMI

Uwarunkowania programowe lokalnej polityki społecznej mają swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: europejskiego, krajowego, wojewódzkiego oraz lokalnego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025 jest komplementarna z innymi dokumentami strategicznymi w obszarze polityki społecznej, takimi jak:

• **Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030**

Dokument ten ma na celu plan transformacji w dziedzinach o ważnym znaczeniu dla ludzkości tj. ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo. Z punktu widzenia polityki społecznej istotne są cele, które odnoszą się do eliminacji ubóstwa i głodu, zapewnienia wszystkim ludziom zdrowego życia oraz edukację wysokiej jakości, osiągnięcia równości płci, uczynienia miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi i stabilnymi, a także budowy na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu.

• **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030"**

powyższy dokument w przedstawionym Modelu rozwoju Polski do 2030 r. za jeden z głównych celów uznaje rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej. kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych.

• **Strategia Kapitału Ludzkiego 2030**

Celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie i kompetencji kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysokość świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i w Polsce.

• **Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)**

Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

• **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r.** określa kluczowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce.

• **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Ekonomia Solidarności Społecznej**

Głównym założeniem dokumentu jest wspieranie konkurencyjności regionów i kontynuowanie działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Długofalowy cel strategiczny programu brzmi: „ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego.

• **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze**

Jest dokumentem stanowiącym plan samorządu wojewódzkiego, który określa wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągania w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie 2030 roku. Jednym z elementów budujących strategię jest określenie właściwych dla regionu rozwiązań i wskazanie działań, które przygotują gospodarkę i społeczeństwo do wyzwań i potrzeb przyszłości. Wizja dokumentu Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego dotyczy spójności terytorialnej regionu, konkurencyjności i innowacyjności połączonej z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia mieszkańców.

• **Narodowa Strategia Integracji Społecznej** jest dokumentem, który został przygotowany przez Zespół Zadaniowy ds. Reintegracji Społecznej. W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety działań:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie skrajnego ubóstwa,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia wśród młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie uczestnictwa w aktywnej polityce rynku pracy,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne - kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,

- wzrost dostępu do lokali mieszkalnych dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

• Polityka Społeczna wobec osób starszych 2030.

Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność, uwzględniająca szczegółowe rozwiązania we wszystkich najważniejszych strefach życia osób starszych, m.in.
w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, przeciwdziałania samotności, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także dostosowania infrastruktury do potrzeb i możliwości takich osób.

• Strategia rozwoju Mińska Mazowieckiego do roku 2025.

Strategia rozwoju Mińska Mazowieckiego do roku 2025 stanowi podstawę polityki rozwoju miasta.
Misja rozwoju Mińska Mazowieckiego do 2025 roku sprowadza się do stwierdzenia:
Mińsk Mazowiecki – Miasto w pełni:

1. Zaspokajające oczekiwania mieszkańców związane z jakością życia.
2. Wspierające postawy przedsiębiorcze i gospodarkę lokalną.
3. Wykorzystujące położenie w Obszarze Metropolitalnym Warszawy.
4. Współpracujące z najbliższym otoczeniem.
5. Zintegrowane społecznie, gospodarczo i przestrzennie.

Cele strategiczne:

1. Rozbudowany rynek pracy.
2. Sprawny system komunikacji.
3. Wysokiej jakości otoczenie społeczne.
4. Kompleksowa oferta spędzania wolnego czasu.
5. Rozwinięte sieci współpracy.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZA

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI

Miasto Mińsk Mazowiecki położone jest w środkowo-wschodniej części Województwa Mazowieckiego. Położony jest na Nizinie Mazowieckiej, 39 km na wschód od Warszawy. Przez miasto przepływa rzeka Srebrna będąca dopływem rzeki Mieni. Jest siedzibą powiatu mińskiego gminy miejskiej i gminy wiejskiej Mińsk Mazowiecki.

Miasto Mińsk Mazowiecki, którego powierzchnia wynosi ponad 1318 ha, pełni funkcję centrum administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego dla 13 gmin. **Jest jednym z najstarszych miast wschodniego Mazowsza. Od 1421 roku posiada prawa miejskie. Mińsk Mazowiecki** to miasto z sześćsetletnią historią zachowaną w licznych zabytkach wkomponowanych w nowoczesne budownictwo obrazujące intensywny rozwój ostatnich lat.
Spośród licznych walorów miasta na uwagę zasługują: atrakcyjne położenie przy głównych krajowych i międzynarodowych szlakach komunikacyjnych, bliskość Warszawy oraz bogata oferta imprez kulturalnych.

Rysunek 1 – Miasto Mińsk Mazowiecki na tle Województwa Mazowieckiego i Polski

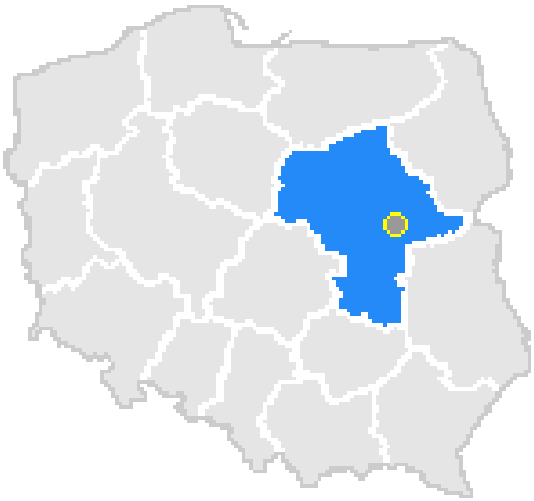

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Mińsk_Mazowiecki.

2. DEMOGRAFIA

Liczba mieszkańców Mińska Mazowieckiego wg Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2021 wynosiła 40 816 osób, w tym 21 530 stanowiły kobiety, a 19 286 mężczyźni.

W porównaniu do roku 2020 liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o 179 osób. W 2021 roku Mińsk Mazowiecki miał ujemny przyrost naturalny wynoszący -69. W 2021 roku urodziło się 430 dzieci. Liczba urodzeń w stosunku do roku 2020 zmniejszyła się o 52. Współczynnik przyrostu naturalnego – czyli stosunek różnicy pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów na 1000 ludności dla miasta w 2020 roku wynosił -1,69. W 2021 roku w mieście odnotowano 499 zgonów. Wartość wskaźnika GUS: zgony na 1000 ludności wyniósł dla miasta 12,23 i jego wartość była wyższa niż w 2020 roku (11,59). Gęstość zaludnienia na terenie miasta w 2020 roku wynosiła 3 104 osoby na km² i była niższa niż wartość dla roku 2019, w którym wynosiła 3 111 osób na km².

Analizując dane można stwierdzić, że liczba ludności miasta sukcesywnie wzrastała do roku 2019, w roku 2020 i 2021 odnotowano spadek liczby mieszkańców. W stosunku do roku 2019 liczba ludności miasta zmniejszyła się o 83 osoby, a w stosunku do roku 2020 o 100 osób. W 2020 roku kobiety stanowiły większość mieszkańców miasta (52,7%), na 100 mężczyzn przypadało 111 kobiet. Liczebna przewaga mężczyzn występowała wśród mieszkańców do 24 roku życia, natomiast powyżej 25 roku życia liczebną przewagę stanowiły kobiety. Największa różnica pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn występowała wśród mieszkańców powyżej 70 roku życia (mężczyźni – 1 618, kobiety – 2 921). W 2020 roku 58,1% mieszkańców miasta stanowiła ludność w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat – 11 552, mężczyźni 18-64 lat - 12 227), 21,3% w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 17 lat – 8 709), a 20,6% w wieku poprodukcyjnym (kobiety pow. 59 lat – 5 754, mężczyźni pow. 64 lat – 2 674). W stosunku do roku 2019 liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 221 osób, zwiększyła się natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (83 osoby) oraz w wieku przedprodukcyjnym (55 osób).

W 2021 roku zarejestrowano 524 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 586 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło dla miasta -54. Ogólne saldo migracji w 2021 roku wyniosło dla miasta -50.

Analizując poniższe dane można stwierdzić, że pozytywnym wyróżnikiem jest wyższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Pomimo stosunkowo młodego społeczeństwa dostrzegalne – choć na ten moment nie intensywne – są procesy starzenia się ludności. Zjawisko charakterystyczne dla całej Polski dotyczy również obydwu grup porównawczych.

Obserwując krajowe trendy oczekiwać należy, że w kolejnych latach zwiększać będzie się grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to wymaga odpowiedniego przygotowania na wzrost zapotrzebowania na usługi dla osób starszych w tym także świadczenia opiekuńcze i zdrowotne.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców Mińska Mazowieckiego w roku 2020

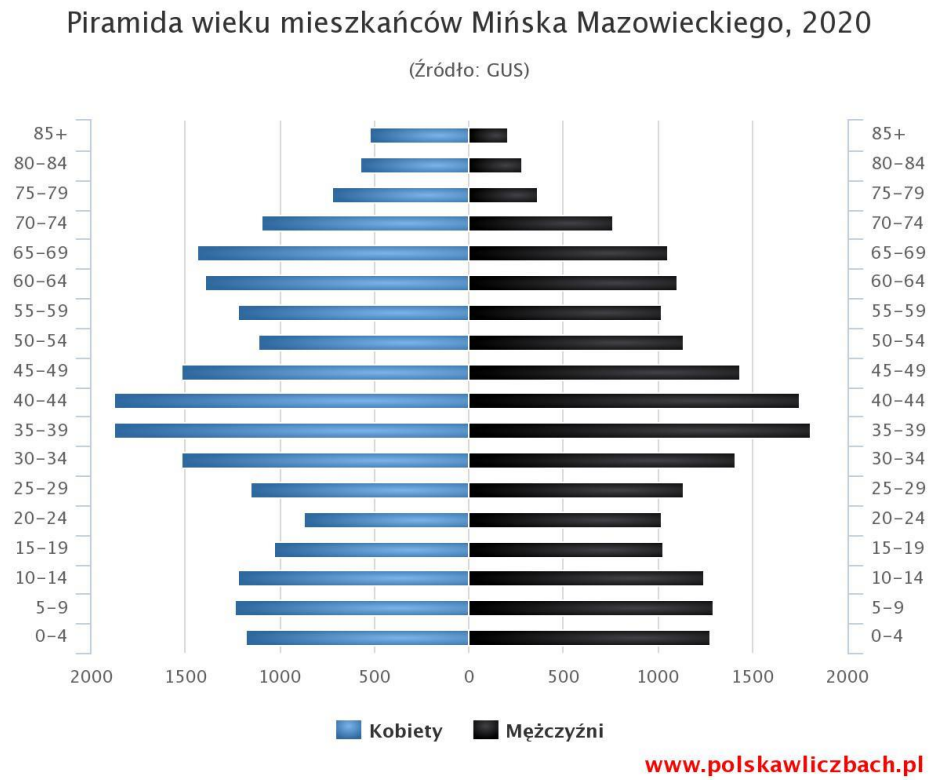

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Szczegółową liczbę mieszkańców Mińska Mazowieckiego przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 2. Liczba ludności Mińska Mazowieckiego z podziałem na płeć w latach 2019 - 2021

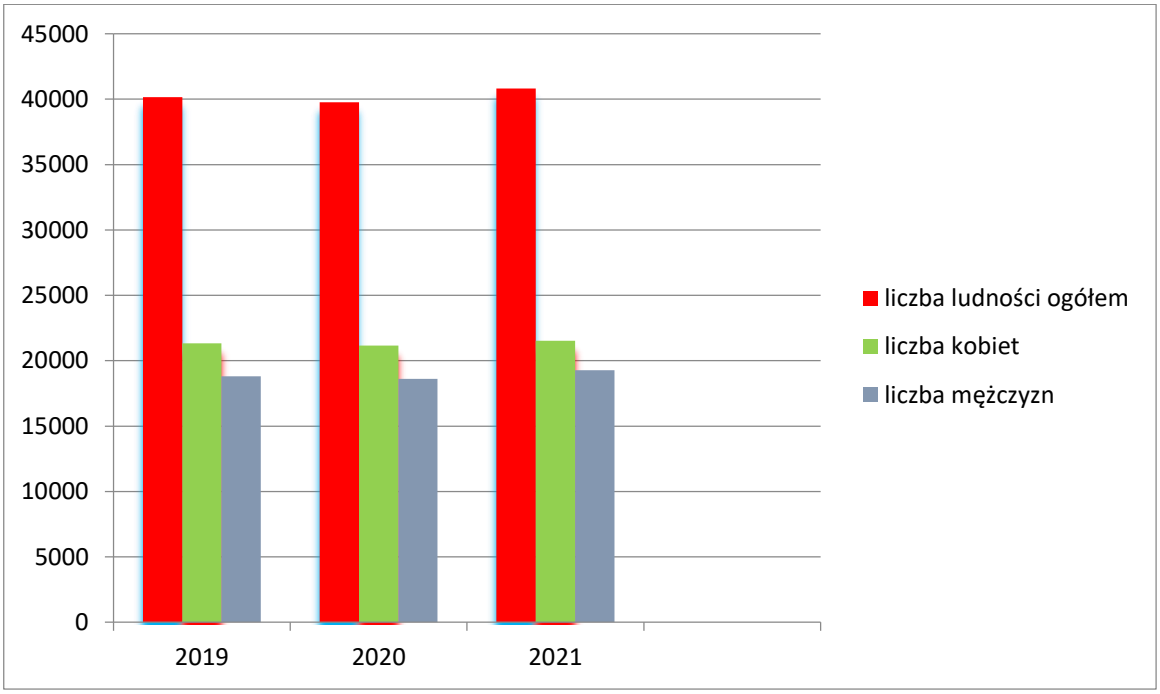

Źródło: Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki.

Analizując powyższy wykres możemy zauważyć niewielkie wahania w liczbie mieszkańców.

3. RYNEK PRACY

Mieszkańcy Mińska Mazowieckiego, pracujący na terenie miasta utrzymują się miedzy innymi z pracy w handlu, usługach oraz w budownictwie, duża część mieszkańców znajduje zatrudnienie w Warszawie.

W Mińsku Mazowieckim w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 3 670 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 394 nowych podmiotów. Na przestrzeni lat 2019-2021 najmniej zarejestrowanych podmiotów (337) zanotowano w roku 2020.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku liczba osób bezrobotnych - zarejestrowanych wynosiła 622, oznacza to spadek w stosunku do roku 2020 o 363 osoby. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Bezrobotni w mieście według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Liczba bezrobotnych w mieście	748	985	622
Udział bezrobotnych w liczbie ludności	1,8%	2,4%	1,5%
Liczba bezrobotnych kobiet w mieście	411	512	344
Udział kobiet w liczbie bezrobotnych	54,9%	51,9%	55,3%
Liczba bezrobotnych mężczyzn w mieście	337	473	278
Udział mężczyzn w liczbie bezrobotnych	45,1%	48,1%	44,7%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2019-2021 w powiecie mińskim, województwie mazowieckim i w kraju. Dane te wskazują na systematyczny spadek bezrobocia.

Tabela 2. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Stopa bezrobocia w mieście	5,4%	5,1%	6,7%
Stopa bezrobocia w województwie mazowieckim	5,1%	4,6%	5,3%
Stopa bezrobocia w kraju	6,1%	5,5%	6,5%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim.

4. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Zadaniem własnym miasta jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w latach 2019-2021 nieznacznie wzrosła. Szczegółowe dane przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe będące w zasobie miasta w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Liczba mieszkań komunalnych	396	396	398
Liczba mieszkań socjalnych	121	112	116
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	58	53	49
Liczba oczekujących na mieszkanie	60	26	16

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim.

Obecnie miasto Mińsk Mazowiecki dysponuje 398 lokalami mieszkalnymi (z czego 116 stanowią lokale socjalne) o łącznej powierzchni 15 032,48 m². Miasto jest właścicielem 44 obiektów mieszkaniowych, w których znajduje się 299 lokali o łącznej powierzchni 10 407,76 m², pozostałe 99 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 4 624,72 m², wchodzących w skład zasobu miasta jest zarządzanych przez wspólnoty mieszkaniowe. W 2021 r. odzyskano i ponownie zasiedlono - 1 lokal w ramach zamiany, 4 lokale w wyniku śmierci najemców, 2 lokale zostały opuszczone dobrowolnie. W 2021 roku złożono 49 wniosków o zawarcie umów najmu lokali mieszkalnych. W wyniku weryfikacji podań, po zasięgnięciu opinii Miejskiej Komisji Mieszkaniowej oraz po uwzględnieniu odwołań, na zaktualizowanej uzupełniającej liście do zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego znalazło się 9 nowych wnioskodawców. Tym samym od końca 2021 roku na liście oczekujących na przydział mieszkań znajdują się 33 osoby. Lokale mieszkalne na koniec 2021 r. zajmowały 1 024 osoby.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe i energetyczne. Jest to forma pomocy współfinansowana przez miasto, a realizowana przez Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. **Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2019-2021**

	2019	2020	2021
Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	337	328	340
Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	592 233	596 934	673 313

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim.

W latach 2019-2021 liczba dodatków mieszkaniowych oraz ich wartość systematycznie wzrastała.

Tabela 5. **Dodatki energetyczne przyznane mieście w latach 2019-2021**

	2019	2020	2021
Liczba przyznanych dodatków energetycznych	45	45	48
Wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	5894	5393	5885

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim.

Liczba naliczonych dodatków energetycznych w mieście w roku 2019 i 2021 było na tym samym poziomie, natomiast w roku 2021 nieznacznie wzrosła (o 3 dodatki).

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

Edukacja rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka.

Edukacją i wychowaniem młodego pokolenia w mieście Mińsk Mazowiecki zajmują się publiczne i niepubliczne szkoły oraz przedszkola. W roku szkolnym 2020/2021 w mieście Mińsk Mazowiecki funkcjonowało 56 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 26 przedszkoli publicznych i niepublicznych, 7 szkół podstawowych, 15 żłobków, 1 klub dziecięcy, 7 szkół średnich.

Oprócz wymienionych wyżej placówek oświatowo-wychowawczych w Mińsku Mazowieckim funkcjonuje Zamiejscowy Wydział Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi, 6 placówek nauki języków obcych oraz inne placówki edukacyjne: Miejska Szkoła Artystyczna, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Ochotniczy Hufiec Pracy.

6. KULTURA

Kultura to ważny obszar aktywności Mińska Mazowieckiego, który znacząco wpływa na jakość życia mieszkańców miasta. Jest ona nie tylko istotnym elementem wizerunku miasta, ale również narzędziem integracji i budowania wspólnej tożsamości lokalnej społeczności. Oferta kulturalna miasta odzwierciedla szeroką działalność placówek kultury, służy gościom i stałym mieszkańcom, upowszechnia kulturę, tradycję i pomaga w edukacji nowych pokoleń. W rozwój kultury zaangażowane są 3 instytucje samorządowe: Miejski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna i Muzeum Ziemi Mińskiej.

Znaczące miejsce w życiu kulturalnym miasta oraz regionu mazowieckiego zajmuje Miejska Szkoła Artystyczna. Dzieci i młodzież mogą w niej rozwijać zdolności artystyczne pod kierunkiem profesjonalnej kadry pedagogicznej, która przygotowuje również uczniów zdolnych plastycznie i muzycznie do dalszego kształcenia w szkołach artystycznych II stopnia. Istotną organizacją w krajobrazie kulturowym miasta i powiatu mińskiego jest powołane do życia 6 maja 1962 roku Towarzystwo Przyjaciół Mińska Mazowieckiego. Potrzeba jego powstania wynikała z chęci ożywienia zainteresowania mińszczan przede wszystkim przeszłością miasta i powiatu mińskiego, ale także współczesnością. Wydawnictwa TPMM są istotnym miejscem upowszechniania dorobku Towarzystwa oraz promocji miasta i regionu. Każdego roku TPMM organizuje wystawy okolicznościowe oraz kwesty na restaurację zabytkowych nagrobków mińskiego cmentarza. Obiektem kultury mińskiej jest również Muzeum Ziemi Mińskiej z Muzeum 7 Pułku Ułanów Lubelskich. Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w mieście placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. **Placówki i organizacje kulturalne działające w mieście w 2021 roku**

Lp.	Nazwa i adres placówki/organizacji
1.	Miejski Dom Kultury, 05-300 Mińsk Mazowiecki ul. Warszawska 173
2.	Miejska Biblioteka Publiczna, 05-300 Mińsk Mazowiecki ul. Piłsudskiego 1A
3.	Biblioteka Pedagogiczna im. Heleny Radlińskiej w Siedlcach, Filia w Mińsku Mazowieckim ul. Piłsudskiego 1A
4.	Muzeum Ziemi Mińskiej, 05-300 Mińsk Mazowiecki, ul. S. Okrzei 16
5.	Muzeum 7 Pułku Ułanów Lubelskich Oddział Muzeum Ziemi Mińskiej, 05-300 Mińsk Mazowiecki ul. Gen. K. Sosnkowskiego 4
6.	Mińskie Towarzystwo Muzyczne, 05-300 Mińsk Mazowiecki ul. Warszawska 173
7.	Miejska Szkoła Artystyczna, 05-300 Mińsk Mazowiecki ul. Jana Pawła II 23
8.	Towarzystwo Przyjaciół Mińska Mazowieckiego, 05-300 Mińsk Mazowiecki ul. M. J. Piłsudskiego 27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki

7. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Wiodącą rolę w działalności na rzecz rozwoju i upowszechniania kultury fizycznej oraz sportu w mieście Mińsk Mazowiecki pełni Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Sp. z o.o. Miejską bazę sportowo-rekreacyjną znajdującą się w dyspozycji Ośrodka tworzą takie obiekty jak: stadion przy ul. Sportowej, korty tenisowe przy ul. Wyszyńskiego i Sportowej oraz Aquapark (basen 25-metrowy, mniejsze baseny i zjeżdżalnia, kryte lodowisko.

Infrastruktura sportowa na terenie miasta jest w sposób planowy modernizowana i wzbogacana o nowe wielofunkcyjne obiekty, które mają służyć mieszkańcom miasta. Obiektami cieszącymi się dużym zainteresowaniem są również korty tenisowe, stadion piłkarski z bieżnią, odkryte boisko koszykarskie, skejt park oraz siłownie, szkoły sztuk walki i kluby fitness. Sportowe zajęcia pozalekcyjne prowadzone są w oparciu o szkolne obiekty sportowe „Orlik".

Dużą popularnością wśród mieszkańców miasta cieszą się cykliczne imprezy sportowe i rekreacyjne organizowane przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

8. TURYSTYKA

Mińsk Mazowiecki to piękne i atrakcyjne krajobrazowo miasto, które pomimo dynamicznego rozwoju zachowało wiele miejsc o fascynującej przeszłości. Świadectwem blisko 600-letniej historii miasta są liczne zabytki. Jednym z najstarszych jest wzniesiony w XVI wieku, a przebudowany w stylu neobarokowym na początku XX wieku Kościół rzymskokatolicki pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Jedno z czołowych miejsc w rejestrze zabytków Mińska Mazowieckiego zajmuje murowany pałac barokowo-klasycystyczny z początku XVII wieku. Wokół niego rozpościera się ukształtowany po 1867 roku park krajobrazowy. Mieszkańcami pałacu były niegdyś rody właścicieli grodu nad Srebrną, a m.in. Opalińscy, Borzęccy, Jezierscy, a od 1870 roku Dernałowiczowie. Obecnie w pałacu mieści się Miejski Dom Kultury.

Miasto stale się rozwija, więc miejsc rekreacji systematycznie przybywa. Do odpoczynku zachęcają parkowe ławeczki czy przystanki. Warto zwrócić uwagę na wplecione w trasy informacje o realizowanym przez Miejski Dom Kultury projekcie edukacyjnym *Przystanek Historia***.** Ten unikalny projekt wykorzystuje infrastrukturę miejską do przekazywania informacji na temat historii miasta i jego mieszkańców.

9. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY

W mieście Mińsk Mazowiecki według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. liczba dzieci tj. osób w przedziale wiekowym od 0 do 18 roku życia wynosiła 8561 i stanowiła 21 % ogółu wszystkich mieszkańców miasta. Liczba ta w latach 2019 - 2021, utrzymywała się na podobnym poziomie. W 2021 r. odnotowano wzrost liczby dzieci.

Tabela 7. Udział dzieci w ogólnej liczbie mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki w latach 2019-2021

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba dzieci	Liczba dzieci w stosunku do liczby mieszkańców wyrażona w %
2019	40 148	8529	21
2020	39 771	8458	21
2021	40 816	8561	21

Źródło: Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki

Posiadanie na utrzymaniu dziecka uprawnia rodzinę do otrzymywania świadczeń rodzinnych. System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości co oznacza, że osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi do łożenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych, przy czym do świadczeń rodzinnych uprawnione są także osoby po ukończeniu 18 roku życia[1], kontynuujące naukę. Świadczenia rodzinne umożliwiają poprawę sytuacji dochodowej rodzin i ich funkcjonowania społecznego. Szczególnie tego rodzaju pomoc ważna jest w przypadku rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne, rodzin wielodzietnych, a także w przypadku samotnego wychowywania dzieci.

W 2021 roku naliczono 15 396 zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- urodzenia dziecka - naliczono 73,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego - naliczono 549,
- samotnego wychowywania dziecka - naliczono 972 dodatki,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego - naliczono 926 dodatków,
- rozpoczęcia roku szkolnego - naliczono 1 523 dodatków,
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania - naliczono 240 dodatków,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej - naliczono 2 628 dodatków,
- świadczenia rodzicielskiego – naliczono 83 świadczenia,
- świadczenia „Za życiem" – naliczono 4 świadczenia,
- jednorazowej zapomoga z tytułu urodzenia dziecka - naliczono 227 zapomóg,
- świadczenia pielęgnacyjnego - naliczono 1 814 świadczenia,
- specjalnego zasiłku opiekuńczego - naliczono 126 zasiłków,
- zasiłku pielęgnacyjnego - naliczono 8 624 zasiłków.

W stosunku do roku 2020 nastąpił spadek otrzymanych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych o 2 892 świadczeń. W 2021 roku wypłacono 103 657 świadczeń wychowawczych dla 9 322 dzieci, jest to spadek przyznanych świadczeń w stosunku do roku 2020 roku o 1 164. Ponadto w 2021 roku naliczono 3 052 świadczenia z funduszu alimentacyjnego, nastąpił spadek w porównaniu do roku ubiegłego o 206 świadczeń. Zadania na rzecz rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2021 realizował także w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej *Asystent Rodziny 2021*. Program w mieście realizowało trzech asystentów pracujących łącznie z 32 rodzinami. W porównaniu do roku 2020 nastąpił wzrost o 3 rodziny.

W 2021 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w porozumieniu ze Stowarzyszeniem na Rzecz Inicjatyw Społecznych *Perspektywa* realizował projekt *Punkt Wsparcia Dziecka i Rodziny- edycja II*, współfinansowany ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Do udziału w projekcie zgłosiły się od 2020 r. 84 osoby, z tego 79 kobiet, a 5 deklaracji złożyli mężczyźni. W rodzinach według złożonych deklaracji wychowuje się 207 dzieci, z czego z udziału w projekcie skorzystało 56 dzieci. Ponadto 13 rodzin uczestniczących w projekcie objętych było wsparciem asystenta rodziny oraz dwie rodziny wychowywały dzieci w pieczy zastępczej.
W roku 2021 liczba dożywianych dzieci wynosiła 280, jest to wzrost w porównaniu do roku 2020 o 96 dzieci. Zrealizowano również pomoc dla 3 dzieci bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego

[1] *Zasiłek rodzinny do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.*

i wydawania decyzji administracyjnej. W ramach pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności skorzystały 2 rodziny, a w tym 2 dzieci. Dożywianie dzieci odbywało się w ramach realizacji rządowego Programu *Posiłek w szkole i w domu.*

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował pomoc żywnościową w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). W Podprogramie 2020 w okresie 6 miesięcy 2021 r. objęto comiesięczną pomocą żywnościową 468 osób. Wydano 2 754 paczki o łącznej wadze 24 210,96 ton pomocy żywnościowej o wartości 118 641, 34 zł.

W ramach projektu prowadzenie *Punktu Wsparcia Dziecka i Rodziny* utworzono *Poradnię dla Rodziny* przy ulicy Piłsudskiego, której usługi kierowane były zarówno do dzieci, jak i do dorosłych członków rodzin. Działania podejmowane w ramach pracy punktu opierały się na prowadzeniu zintegrowanego poradnictwa rodzinnego. Konsultacje miały formę indywidualną i odbywały się w formie dyżurów specjalistów z zakresu: prawnego - udzielono 40 porad, psychologicznego - udzielono 31 porad, pedagogicznego - udzielono 39 porad, logopedycznego - udzielono 56 porad, wychowawczego - udzielono 35 porad. Łącznie udzielono 201 porad. Ponadto w ramach realizacji ww. celu zrealizowano projekt socjalny *Szkoła dla rodziców - warsztaty wspierania umiejętności wychowawczych*, kierowany do rodzin m.in. objętych pomocą asystenta rodziny. Projekt ten był kontynuacją zadań realizowanych wspólnie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Inicjatyw Społecznych *Perspektywa* w ramach zadania publicznego utworzenie i prowadzenie *Punktu wsparcia dziecka i rodziny - edycja II,* współfinansowanego ze środków finansowych Samorządu Województwa Mazowieckiego. Przeprowadzono 8 dwugodzinnych warsztatów, w których wzięło udział 12 rodziców. Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadził działania mające na celu szerzenie idei wolontarystycznej. Przeprowadzono lokalną kampanię *Zostań wolontariuszem,* której celem było wsparcie rodzin poprzez działania wolontarystyczne. Efektem akcji było pozyskanie 22 wolontariuszy- mieszkańców naszego miasta, którzy fantastycznie wsparli działalność Ośrodka w czasie pandemii wchodząc w skład m.in. Korpusu Wsparcia Seniora.

W ramach działalności psychologa świadczącego pomoc psychologiczną w miejscu zamieszkania i w siedzibie Ośrodka dla mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki, w 2021 r. zostało przeprowadzonych 574 konsultacji psychologicznych.

Mińskie Centrum Profilaktyki, w ramach swojej działalności profilaktyczno- edukacyjnej objęło wsparciem 602 osoby, w tym 108 osób zgłaszających problem występowania przemocy w rodzinie, pomocą w formie poradnictwa specjalistycznego i terapii objęto w 2021 roku 204 osoby.

Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim objęło pomocą prawną 351 osób, przeprowadzono 6 mediacji, 4 osoby przystąpiły do programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej, w 2021 roku nie prowadzono grup samopomocowych w ramach działalności PCPR.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach ochrony praw dziecka prowadzi działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb dziecka przebywającego w rodzinie zagrożonej kryzysem, bądź przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. W 2021 roku pracownicy socjalni zdiagnozowali 43 rodziny mające problemy w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowywało się 96 dzieci (z tego piętnaścioro dzieci przebywało w pieczy zastępczej). Szesnaście rodzin objętych było wsparciem asystenta rodziny. W 2021 r. w pieczy zastępczej przebywało łącznie 49 dzieci z terenu miasta Mińsk Mazowiecki. W porównaniu do roku 2020 nastąpił wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej o 5 osób.

W 2021 r. zorganizowano siedem zebrań pracowników socjalnych i asystentów rodziny, których celem było omówienie diagnoz rodzin niewydolnych wychowawczo oraz wniosków do pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

W 2015 roku został powołany Zespół koordynujący ds. Rodziny. Zadaniem Zespołu jest interdyscyplinarne wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej. Zespół udziela pomocy i wsparcia rodzinom, w których występuje zagrożenie prawidłowego funkcjonowania dziecka i rodziny oraz rodzinom, w których występuje zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W 2021 roku powołano taki zespół dla jednej rodziny – matki samotnie wychowującej troje małoletnich dzieci.

W ramach realizacji zadania wpierania i pomocy dzieciom i młodzieży została także stworzona możliwość skorzystania ze wsparcia edukacyjnego w formie korepetycji, realizowanego w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i w Poradni dla Rodziny. Z indywidualnych, dodatkowych zajęć skorzystali uczniowie z niskimi ocenami, zagrożeni nie uzyskaniem promocji do następnej klasy, niską frekwencją na lekcjach oraz utrudnionym dostępem do usług edukacyjnych. W ramach zadania przeprowadzono korepetycje z: języka polskiego - 41 konsultacji, z matematyki - 30 konsultacji, z języka angielskiego - 31 konsultacji. Grupą docelową były dzieci w przedziale wiekowym od 7 do 15 roku życia. Łącznie w ramach zadania przeprowadzono korepetycje dla 20 dzieci. W ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w 2021 roku, Miejski

Ośrodek Pomocy Społecznej realizował program *Asystent Rodziny 2021*. Program prowadziło trzech asystentów pracujących łącznie z 31 rodzinami, w których pozostawało 71 dzieci, z czego 6 dzieci przebywało w pieczy zastępczej. Z 10 rodzinami zakończono pracę z powodu zrealizowania założonego planu i za zgodą rodziny, chociaż od 2020 roku zauważyć można rosnącą liczbę wniosków sądu rodzinnego zobowiązujących rodzinę do podjęcia współpracy z asystentem.
Głównym celem pracy asystentów było wspomaganie i towarzyszenie rodzinie przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej. Ponadto asystenci współpracowali na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej pod opiekę rodzin biologicznych. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej wybranej przez rodzinę wspieraną i zaakceptowaną przez ośrodek pomocy społecznej. W latach 2019 – 2021 rodziny współpracujące z asystentami rodzin i Ośrodkiem nie wskazały żadnej rodziny, z którą chciałyby współpracować jako rodziną wspierającą.

W ramach Programu Rodzinny Mińsk rodziny wielodzietne otrzymują imienne Mińskie Karty Dużej Rodziny. Karty te uprawniają do korzystania z ulg w miejskich instytucjach oraz u tych przedsiębiorców, którzy złożyli deklarację przystąpienia do Programu. W roku 2021 Programem *Rodzinny Mińsk* zostało objętych 337 rodzin.

Rodzinom, które nie są w stanie pokonać trudnych sytuacji życiowych wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości udzielane są świadczenia pomocy społecznej.

Tabela 8. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		
	2019	**2020**	**2021**
RODZINY OGÓŁEM	785	713	739
w tym rodziny z dziećmi ogółem	267	230	231
o liczbie dzieci 1	87	70	84
2	112	99	91
3	43	41	38
4	18	13	11
5	3	4	7
6	4	3	0
7 i więcej	0	0	0
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM	136	122	121
o liczbie dzieci 1	50	41	46
2	58	57	49
3	20	17	18
4 i więcej	8	7	8

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdania MRiPS-03

W 2021 roku liczba pełnych rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zwiększyła się o 1 rodzinę w stosunku do roku 2020 przy jednoczesnym zwiększeniu liczby wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej. Niemniej rodziny z dziećmi stanowią istotną część rodzin korzystających z pomocy. Jednocześnie wśród rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej najwięcej jest rodzin w których pozostaje jedno lub dwoje dzieci.

10. OCHRONA ZDROWIA

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej realizowane są dla mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki przez przychodnie i praktyki lekarskie.

W ramach Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim prowadzonego przez powiat miński i finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia, funkcjonuje przychodnia lekarska, a część usług z zakresu świadczeń POZ w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia dla mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki realizują niepubliczne zakłady opieki lekarskiej oraz prywatne gabinety lekarskie.

Działający w ramach Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej Szpital posiada sześć oddziałów, dział diagnostyki laboratoryjnej, dział diagnostyki obrazowej, pracownie diagnostyczne, poradnię konsultacyjną internistyczną, a także gabinety diagnostyczno-zabiegowe.

W roku 2021 udzielono łącznie 455 980 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

oraz 268 263 porady w ramach opieki podstawowej[1]. Jest to więcej porad w ramach opieki ambulatoryjnej o 75 016 oraz więcej o 45 864 porady w ramach opieki podstawowej w stosunku do roku 2020.
W roku 2021 w mieście Mińsk Mazowiecki działało 29 przychodni lekarskich. Jest to więcej o 5 w stosunku do roku 2020.[2]

Na terenie miasta działa 16 ogólnodostępnych aptek, dzięki czemu mieszkańcy mają zapewniony dobry dostęp do leków.[3]

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Nad bezpieczeństwem, porządkiem i spokojem mieszkańców miasta czuwają Policjanci Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim oraz Straż Miejska.

W 2020 roku w Mińsku Mazowieckim stwierdzono 485 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,86 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Mińsku Mazowieckim wynosi 71,10% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Mińska Mazowieckiego najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,87 (wykrywalność 66%) oraz przeciwko mieniu - 4,91 (wykrywalność 39%).
W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,54 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,71 (56%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,31 (95%)[4].

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 9. Popełnione przestępstwa na terenie miasta Mińsk Mazowiecki w latach 2019 - 2020

	2019	2020
Ogółem	610	485
Kryminalne	391	322
Gospodarcze	91	70
Drogowe	91	63
Przeciwko mieniu i zdrowiu	72	13
Przeciwko mieniu	236	201

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/Minsk_Mazowiecki

Tabela 10. Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw na terenie miasta Mińsk Mazowiecki w latach 2019 - 2020

	2019	2020
Ogółem	75 %	71 %
Kryminalne	68 %	67 %
Gospodarcze	72 %	57 %
Drogowe	98 %	40 %

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/Minsk_Mazowiecki

12. POMOC SPOŁECZNA

Według ustawy, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.
Zadania pomocy społecznej w mieście wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
Na koniec 2021 roku kadrę Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku mazowieckim stanowiło 45 osób.

[1] https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica
[2] https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica
[3] https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica
[4] https://www.polskawliczbach.pl/Minsk_Mazowiecki

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Stan zatrudnienia w MOPS

Rodzaj stanowiska	Liczba etatów
Dyrektor	1
Pracownicy socjalni	12
Pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	10
Pozostali pracownicy	22
RAZEM:	**45**

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

W wykonywaniu zadań MOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi miasta, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 776 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 600 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez MOPS na realizację zadań w latach 2019-2021.

Tabela 12. Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2019-2021

Wydatki wykonane	2019	2020	2021
Świadczenia z pomocy społecznej	2 485 366,80	2 241 028,53	2 253 467,81
Opłata za pobyt w DPS	1 000 591,34	1 022 708,31	1 144 335,22
Stypendia szkolne	136 092,93	103 134,35	84 187,32
Rodziny zastępcze	317 141,90	302 816,37	313 135,61
Świadczenie wychowawcze	39 259 471,28	52 158 585,80	51 578 148,00
Świadczenia rodzinne i alimentacyjne	10 301 906,65	10 672 353,64	10 646 532,90
Świadczenie Dobry start	1 618 350,00	1 622 400,00	300,00
Składki na ubezpieczenia społeczne	524 908,79	663 911,73	735 711,39
Składki na ubezpieczenia zdrowotne	154 695,21	185 998,78	212 654,56
Razem	**55 798 524,90**	**68 972 937,51**	**66 968 472,81**

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Od roku 2020 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez MOPS na pomoc mieszkańcom miasta utrzymuje się w podobnej wysokości. Dominującą pozycję stanowiły kwoty wydatkowane na świadczenia wychowawcze oraz świadczenia rodzinne i alimentacyjne. Widoczny jest spadek zainteresowania stypendiami szkolnymi. Wypłatę świadczenia „Dobry Start" od roku 2021 przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców miasta objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2019-2021.

Tabela 13. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	903	864	787
liczba rodzin	650	622	596
liczba osób w rodzinach	1389	1286	1189
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności miasta	2,2%	2,1%	1,9%

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2019-2021 zmniejszała się, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Nieznacznie zmieniał się udział beneficjentów systemu w ogóle ludności miasta.

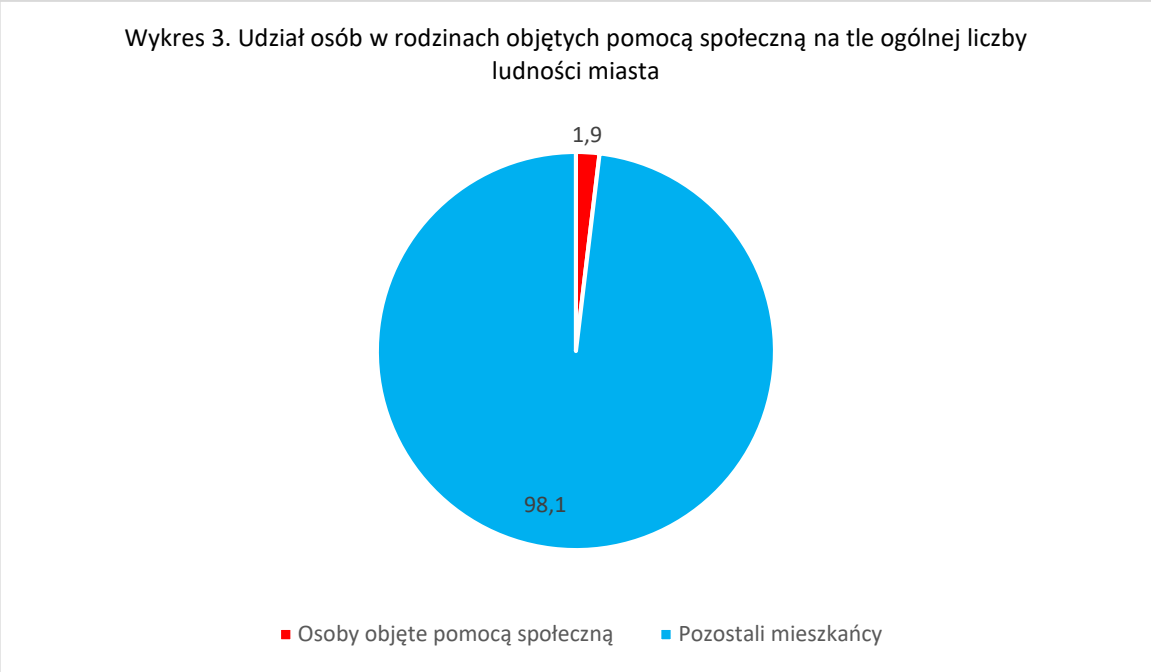

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w mieście w latach 2029-2021.

Tabela 14. Struktura wiekowa odbiorców pomocy społecznej w mieście w latach 2019-2021

Wiek odbiorców	Liczba osób w rodzinach		
	2019	2020	2021
0-17 lat	387	355	289
18-25 lat	38	29	26
26-35 lat	124	103	120
36-45 lat	157	157	137
46-55 lat	114	117	117
56-65 lat	154	134	155
66 lat i więcej	88	78	80

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Powyższe zestawienie zwraca uwagę na znaczną liczbę dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach. Zastanawiającym zjawiskiem jest dość liczna grupa beneficjentów w wieku aktywności zawodowej, którzy powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Tabela 15. Struktura beneficjentów pomocy społecznej w mieście ze względu na pozycję na rynku pracy w latach 2019 - 2021

Pozycja na rynku pracy	Liczba osób powyżej 18 roku życia według decyzji administracyjnych		
	2019	2020	2021
Bezrobotni	246	252	237
Bierni zawodowo	357	329	328
Pracujący	72	55	54

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Na podstawie analizy powyższych danych można stwierdzić, że najliczniejszą grupą beneficjentów ze względu na pozycję zawodową stanowiły osoby bierne zawodowo. Najmniej liczną grupą były osoby pracujące.

Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2019-2021

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Ubóstwo	301	293	295	562	499	507
Bezdomność	26	27	26	25	27	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	77	68	65	345	320	300
Bezrobocie	280	264	226	635	579	483
Niepełnosprawność	215	203	190	387	352	328
Długotrwała lub ciężka choroba	300	298	295	506	497	481
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	213	192	200	630	576	591
Przemoc w rodzinie	15	10	16	38	25	54
Alkoholizm	102	88	97	166	126	136
Narkomania	6	10	7	10	16	11
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	23	21	29	34	34	35
Zdarzenie losowe	2	8	3	5	22	7

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

W latach 2019-2021 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w mieście były ubóstwo i bezrobocie. Ważną przyczyną udzielania pomocy była również długotrwała choroba oraz niepełnosprawność. Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w mieście stanowiły także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego i alkoholizm.

Powody przyznania pomocy społecznej w mieście przez MOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia tabela 17.

Tabela 17. Formy wsparcia udzielanego w mieście przez MOPS w latach 2019-2021

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Pieniężna	582	573	535	561	554	522	1157	1153	1014
Niepieniężna	391	356	320	271	250	235	774	680	615
Praca socjalna	X	X	X	635	622	596	1400	1286	1189

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2019-2021 zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy w formie świadczeń pieniężnych. Zmniejszyła się również liczba rodzin korzystających z pomocy w formie niepieniężnej. Należy jednak pamiętać, że lata 2020 – 2021 to lata pandemii, lockdownu, izolacji, pracy zdalnej i duże ograniczenia pracy w terenie dla pracowników socjalnych. Dlatego można wywieść wniosek, że nie są to dane w 100% rzetelnie odzwierciedlające sytuację społeczną w mieście, są to dane z okresu pandemii, na podstawie których trudno prognozować zjawiska społeczne w przyszłości. W kontekście aktualnej (2022 r.) sytuacji ekonomicznej dość łatwo można założyć , że szybko wzrośnie zarówno liczba beneficjentów pomocy społecznej, jak i wysokość nakładów państwa i samorządów na realizację polityki społecznej.
Warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zmienia się ranga i znaczenie wielu problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy społecznej, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu adekwatnie do aktualnych problemów.

Tabela 18. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba osób z miasta skierowanych do domu pomocy społecznej	4	5	4
liczba osób z miasta przebywających w domu pomocy społecznej	34	31	33
Kwota świadczeń	1 000 591	1 022 708	1 144 335

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Według powyższych danych liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej była na tym samym poziomie w roku 2019 i 2021, w roku 2020 nastąpił wzrost o 1 osobę. Liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej nieznacznie wzrosła. Natomiast nakłady na ten cel corocznie wzrastały, głównie z powodu wzrostu kosztów utrzymania i kosztów pracy w domach pomocy społecznej.

Przyznawaniem świadczeń rodzinnych w mieście zajmuje się Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne (w zł)	**8 982 436**	**9 320 381**	**9 321 860**
rodzaj świadczenia	**liczba przyznanych świadczeń**		
zasiłek rodzinny	21.407	18.288	15.396
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	107	91	73
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	772	613	549
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	1051	981	972
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	988	946	926
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	2134	1781	1523
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	211	329	240
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3004	2859	2628
Świadczenie rodzicielskie	1085	1094	1039
Świadczenie „Za życiem”	5	4	4
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	329	247	277
świadczenie pielęgnacyjne	1544	1703	1814
zasiłek dla opiekuna	2	0	0
specjalny zasiłek opiekuńczy	228	186	126
zasiłek pielęgnacyjny	8353	8443	8624
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	**41 220**	**37 565**	**34 191**

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

W latach 2019-2021 zainteresowanie świadczeniami rodzinnymi systematycznie malało, by w roku 2021 zmniejszyć się o 7029 świadczeń, co jak się wydaje spowodowane jest przekroczeniem kryteriów dochodowych przez potencjalnych wnioskodawców.

Najczęściej wypłacano zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotną formę wsparcia stanowił również zasiłek pielęgnacyjny, którego liczba również z roku na rok malała, a który służy częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Wśród innych ważnych świadczeń znalazły się ponadto: dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu samotnego wychowywania dziecka, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania oraz z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Świadczenie alimentacyjne stanowiło kolejną formę wparcia świadczoną rodzinom przez Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019 - 2021 przedstawia Tabela 20.

Tabela 20. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	202	217	281
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	3286	3258	3052
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	1 372 862	1 366 293	1 300 122

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Liczba mieszkańców Mińsk Mazowieckiego, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenia alimentacyjne systematycznie wzrastała.

Tabela 21. Świadczenia wychowawcze przyznane w mieście w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba dzieci, którym przyznano świadczenie wychowawcze	9552	9234	9322
liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych	78829	104 821	103 657
wielkość wydatków na świadczenia wychowawcze	39 259 471	52 158 586	51 588 625

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Tabela 22. Świadczenie „Dobry Start" przyznane w mieście w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba przyznanych świadczeń	5397	5410	1
wielkość wydatków na świadczenia	1 618 350	1 622 400	300

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Od 2021 roku świadczenie „Dobry Start" jak również świadczenie wychowawcze od 1 czerwca 2022 r. realizowane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

13. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności są choroby układu nerwowego, choroby psychiczne, układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Tabela 23. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności w latach 2019 – 2021

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	215	387
2020	203	352
2021	190	328

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Tabela 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej choroby w latach 2019-2021

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	300	506
2020	298	497
2021	295	481

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Rodziny, w których żyją osoby niepełnosprawne stanowią dużą grupę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Kolejna grupa to rodziny, w których przebywają osoby długotrwale chore. Na terenie miasta dla takich osób realizowane są usługi opiekuńcze. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych w tym: pomoc w czynnościach higienicznych, w ubieraniu się, przygotowaniu posiłków, robieniu zakupów, podaniu leków, załatwianiu spraw urzędowych, kontaktu z lekarzem itp. W roku 2021 Ośrodek zatrudniał 10 opiekunek. Osobom wymagającym całodobowej opieki, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W roku 2021 w domach pomocy społecznej przebywało 33 mieszkańców naszego miasta.

Tabela 25. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych oraz przebywających w domu pomocy społecznej w latach 2019 – 2021

Rodzaj świadczenia	2019	2020	2021
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	49	50	52
Liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej	34	31	33

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Usługi opiekuńcze są najlepszą formą usług społecznych świadczonych osobom chorym i niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania. Pozwalają jak najdłużej zachować niezależność, kontakty towarzyskie i sąsiedzkie oraz cieszyć się owocami swojej pracy i rodziną.

Tabela 26. Liczba świadczeniobiorców pobierających świadczenia opiekuńcze w latach 2019 – 2021

Rodzaj świadczenia	2019	2020	2021
Zasiłek pielęgnacyjny	8356	8443	8624
Świadczenie pielęgnacyjne	1544	1703	1814
Specjalny zasiłek opiekuńczy	228	186	126

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim

Analizując dane można stwierdzić, że stopniowo wzrasta liczba świadczeniobiorców uprawnionych do zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, natomiast maleje liczba osób uprawnionych do specjalnego zasiłku opiekuńczego, co może być spowodowane wzrostem dochodów w rodzinie.

Tabela 27. Kategorie bezrobotnych niepełnosprawnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2021

Kategoria bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	2019	2020	2021
Niepełnosprawni ogółem	220	192	226
w tym : kobiety	84	73	140
mężczyźni	136	119	86

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

W roku 2021 Ośrodek realizował Program Opieka 75+, którego podstawowym celem jest zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. Program był skierowany do osób powyżej 75 roku życia, którym zapewniono wsparcie i pomoc adekwatną do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia w ramach usług opiekuńczych.
W wyniku realizacji programu usługami objęto 5 osób świadcząc 538 godzin usług. Wysokość środków przyznanych na realizację Programu Opieka 75+ wyniosła 4 317,25 zł. Ponadto Ośrodek realizował program *Opieka wytchnieniowa – edycja 2021*, w ramach Państwowego Funduszu Celowego – Funduszu Solidarnościowego. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad: dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osób ze **znacznym** stopniem niepełnosprawności i orzeczeniami równoważnymi, **niekorzystających z** innych form usług w godzinach realizacji usługi opieki wytchnieniowej w tym: usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług finansowanych w ramach Funduszu Solidarnościowego lub z innych źródeł. Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Program świadczony był w dwóch formach: w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania oraz w ramach pobytu całodobowego w innym miejscu wskazanym przez uczestnika programu. W ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania wsparcia udzielono 8 osobom, w tym 1 dziecku oraz w formie pobytu całodobowego wsparcia udzielono 1 osobie dorosłej z orzeczonym stopniem niepełnosprawności świadcząc łącznie 1274 godziny usług opieki wytchnieniowej.
Całkowity koszt realizacji programu wyniósł 50 960 zł.

14. PROBLEM UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do jednych z najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do najważniejszych przyczyn alkoholizmu można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze chore i niepełnosprawne intelektualnie.

Do zadań własnych gminy należy między innymi tworzenie miejskiego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców
- w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Na szczeblu miejskim działania przeciwdziałające problemowi uzależnień i przemocy w rodzinie wyznaczane są w ramach miejskich programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a ich inicjonwanie należy do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Problemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu miejskim zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny działający przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, jak również sam Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmując działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście Mińsk Mazowiecki w latach 2019-2021.

Tabela 28. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w mieście w latach 2019-2021

Cel	Wielkość przeznaczonych środków w poszczególnych latach w zł		
	2019	**2020**	**2021**
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1.006.704	735.782	903.022
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów narkomanii	48.553	72.681	55.244
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – ZI i MOPS	19.091 zł	19.316	19.260
Razem	**1.287.967**	**1.143.441**	**1.157.325**

Źródło: Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2021 roku do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 46 wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego. Zgłoszonych zostało 8 kobiet i 37 mężczyzn. W 2021 roku na realizację zadań ujętych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Mińsk Mazowiecki wydatkowana została kwota 958 266,41 zł.
Środki uzyskane z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2021 roku wyniosły 1 142 884,44 zł. oraz 113 996,91 zł z tytułu opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nie przekraczającej 300 ml.

Istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień a także przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w mieście Mińsk Mazowiecki w 2019 - 2021 roku pełnili: poradnia dla osób z problemami alkoholowymi, cztery grupy AA, grupa AL-ANON, stowarzyszenie abstynenckie, Punkt konsultacyjny STOP przemocy, ośrodek interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie, środowiskowa grupa wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz osiem świetlic realizujących program opiekuńczo-wychowawczy i dwie realizujące programy socjoterapeutyczne. W 2021 roku uruchomione zostało Centrum Młodzieżowe MIĘDZYCZAS, którego działalność wpisuje się w obszar profilaktyki uniwersalnej.

Tabela 29. Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Liczba rodzin objętych pomocą w formie świadczenia przyznanego decyzją w ramach zadań zleconych i zadań własnych *(bez względu na ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania)*	650	622	596
Liczba rodzin objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie	**15**	**10**	**16**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03

Tabela 30. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba założonych Niebieskich Kart A przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę OGÓŁEM:	102	170	92
	Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	6	5	20
	Policja	89	59	67
2	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	0	0
	Oświata	5	6	4
	Ochrona zdrowia	1	4	1
3.	Liczba Niebieskich Kart, które zostały założone ponownie w trakcie trwania tej samej procedury	15	9	9
4.	Liczba powołanych grup roboczych	79	53	70
5.	Liczba zakończonych procedur	24	32	30
6.	Osoby, którym zapewniono schronienie w ośrodkach wsparcia	3	0	0
7.	Odebranie dziecka na podstawie art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	0	0	0
8.	Liczba eksmisji z lokalu w trybie art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	0	0	0
9.	Liczba wydanych skierowań na zajęcia korekcyjno – edukacyjne	10	3	11

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego

15. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W roku 2021 współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego opierała się na wieloletnim *Programie współpracy miasta Mińsk Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2017 – 2021* i obejmowała realizację zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży, ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, tworzenia warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu, zawieranie umów w ramach inicjatywy lokalnej, wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności, konsultowanie projektów aktów normatywnych z organizacjami pozarządowymi, współpracę pozafinansową (bezpłatne udostępnianie obiektów, wsparcie merytoryczne, organizacja spotkań sieciujących oraz szkoleń, przygotowanie materiałów dotyczących ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami), współorganizację wydarzeń dla mieszkańców. W roku 2021 obowiązywały 54 umowy zawarte z organizacjami pozarządowymi, a w tym 36 umów w drodze ogłoszonych konkursów i 18 umów zawartych w trybie tzw. małych grantów na łączną kwotę 1 507 430,00 zł oraz 1 umowa w ramach inicjatywy lokalnej o wartości 19 800,00 zł.

W zakresie pomocy społecznej miasto udzieliło dofinansowania na realizację dwóch zadań – prowadzenia Jadłodajni dla potrzebujących mieszkańców miasta oraz na prowadzenia Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych na łączną kwotę 365 000,00 zł.

Organizacje pozarządowe ze względu na szeroki zakres podejmowanych inicjatyw i ich społeczny charakter są bardzo ważnym partnerem miasta w wykonywaniu zadań publicznych. Działalność trzeciego sektora odgrywa istotną rolę w ważnych dla miasta obszarach działalności, wspierając zaspokajanie społecznych potrzeb mieszkańców. Współpraca międzysektorowa w 2021 roku przyniosła następujące rezultaty: wzmocnienie działań lokalnych, wzmocnienie współpracy pomiędzy miastem, a organizacjami pozarządowymi, pełniejsze

zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie korzystania z oferty kulturalnej, rozrywki i sportu, wzmocnienie partycypacji w realizacji zadań miasta, a organizacjami pozarządowymi, integracja środowiska organizacji pozarządowych, poprawa jakości komunikacji międzysektorowej, wzmocnienie pozytywnego wizerunku organizacji na forum lokalnym oraz ponadlokalnym, poznanie wzajemnych oczekiwań, a także potencjalnych obszarów, w których współpraca może być zintensyfikowana. Z zadań zrealizowanych przez organizacje pozarządowe skorzystało łącznie kilkanaście tysięcy beneficjentów.

16. EKONOMIA SPOŁECZNA

Ekonomia społeczna to sposób prowadzenia działalności gospodarczej, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne. Cele realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej (PES).
Należą do nich:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają co najmniej połowę osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – niepełnosprawnych, bezrobotnych, w tym 30 procent osób o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- jednostki reintegracyjne, czyli takie, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego takie jak stowarzyszenia, fundacje oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Na teranie miasta Mińsk Mazowiecki w obszarze ekonomii społecznej działają Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla 30 dorosłych niepełnosprawnych osób. Uczestnicy z różnego typu niepełnosprawnościami fizycznymi i intelektualnymi odbywają tu kompleksową rehabilitację zawodową , ruchową i społeczną. Dla wielu z nich jest to jedyna szansa wyjścia z domu, spotkania się z rówieśnikami, nawiązania przyjaźni, rozwijania swoich zainteresowań i dalszej nauki. W placówce terapia zajęciowa odbywa się w sześciu przystosowanych pracowniach: techniczno-stolarskiej, muzykoterapii, gastronomicznej, tkacko-krawiecko-dziewiarskiej, ogrodniczo-przyrodniczej oraz plastycznej. W mieście działa firma cateringowa z restauracją p.n. *Mińska Pyza* prowadzona przez Zakład Aktywności Zawodowej Stowarzyszenia Aktywnej Innowacji Społecznej z Drożdzówki gm. Siennica.

Podmiotem działającym w zakresie ekonomii społecznej jest Klub Integracji Społecznej „Aktywni" w Mińsku Mazowieckim, który działa w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim od dnia 11 marca 2013 r. na podstawie uchwały Rady Miasta Mińsk Mazowiecki. Głównym zadaniem Klubu Integracji Społecznej „Aktywni" jest reintegracja społeczna i zawodowa osób długotrwale bezrobotnych na terenie miasta Mińsk Mazowiecki, korzystających z pomocy społecznej, poprzez działania mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych, poprawę sytuacji życiowej uczestników oraz ich rodzin. W ramach działalności Klubu Integracji Społecznej „Aktywni" organizowane są od 2017 roku prace społecznie użyteczne na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz rozporządzeniu w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych. Realizatorem działań był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim. Prace społecznie użyteczne były wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, na podstawie skierowania przez Powiatowy Urząd Pracy w wymiarze 10 godzin tygodniowo i 40 godzin miesięcznie. Prace społecznie użyteczne obejmują prace porządkowe na terenie miasta Mińsk Mazowiecki w obiektach użyteczności publicznej. Instrument ten jest cennym narzędziem aktywizacji społeczno - zawodowej. Pomógł w wielu przypadkach zbliżyć do rynku pracy, osoby bezrobotne, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne dają możliwość kontaktu z potencjalnymi pracodawcami, jak najlepszego zaprezentowania się na rynku pracy, odzyskanie pewności siebie oraz odnowienie kontaktów społecznych. Klub Integracji Społecznej Aktywni prowadzi także szkolenia, oferuje usługi doradcy zawodowego , a także organizuje wizyty studyjne do innych podmiotów ekonomii społecznej: spółdzielni socjalnych i zakładów aktywności zawodowej. Łącznie do prac społecznie użytecznych na przestrzeni lat 2019-2021 zostało skierowanych 72 bezrobotnych. Z tego 4 osoby podjęły pracę zarobkową, co oznacza powrót na otwarty rynek pracy. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej uzależniony jest głównie od:
- współpracy na szczeblu samorządowym;
- promocji poprzez profesjonalne materiały dziennikarskie (media lokalne i regionalne);
- wprowadzenie elementów ES do programów edukacyjnych;
- prowadzenie szkoleń i kursów z zakresu ES;
- promowanie przedsiębiorczości społecznej wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy, absolwentów

i studentów ostatnich lat studiów wyższych;
- promowanie społecznie odpowiedzialnych inwestycji, zakupów i biznesów.

17. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych miasta Mińsk Mazowiecki badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, sądu, organizacji pozarządowych) oraz mieszkańców miasta.

Formularz ankiety składał się z pytań jednorazowego i wielokrotnego wyboru oraz jednego pytania otwartego. Pytania dotyczyły poznania opinii mieszkańców na temat warunków życia w mieście Mińsk Mazowiecki oraz opinii dotyczących najważniejszych problemów społecznych.

Ankietę wypełniło 116 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 78%, zaś udział mężczyzn 38%.

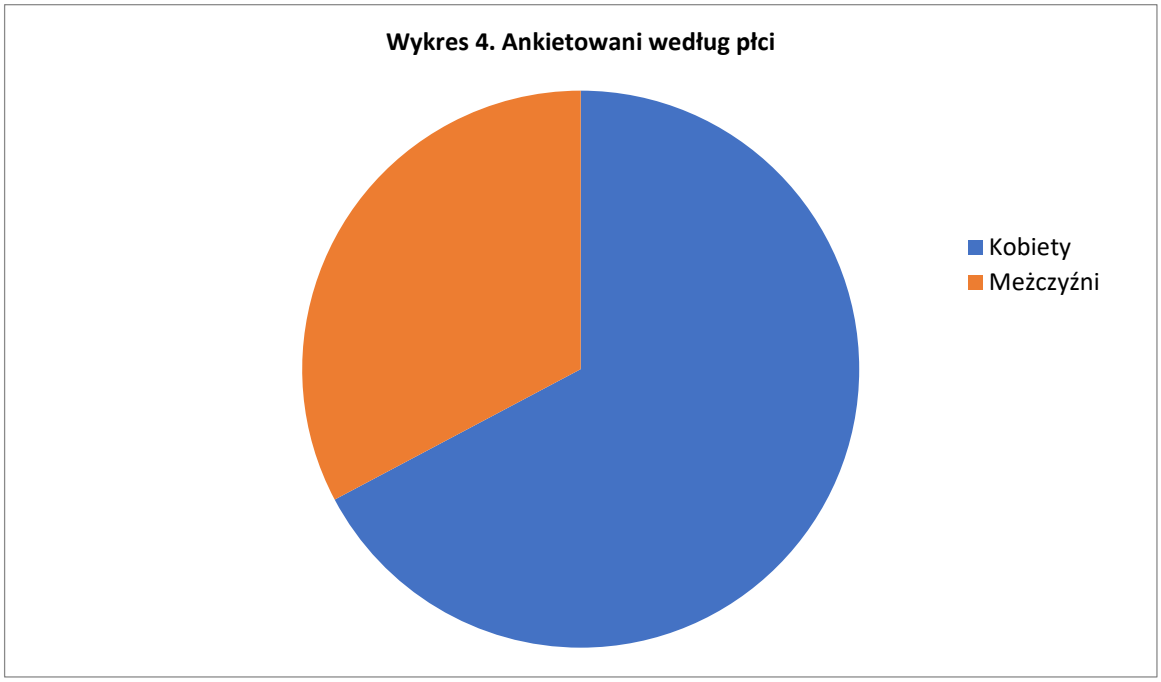

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (40%), kolejna grupą były osoby 36-45 lat (37%), osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat (6%), a następnie osoby w przedziale wiekowym 56-65 lat (10%), poniżej 20 lat (1%), w przedziale wiekowym 20-25 lat (2%) oraz w wieku powyżej 65 lat (4%).

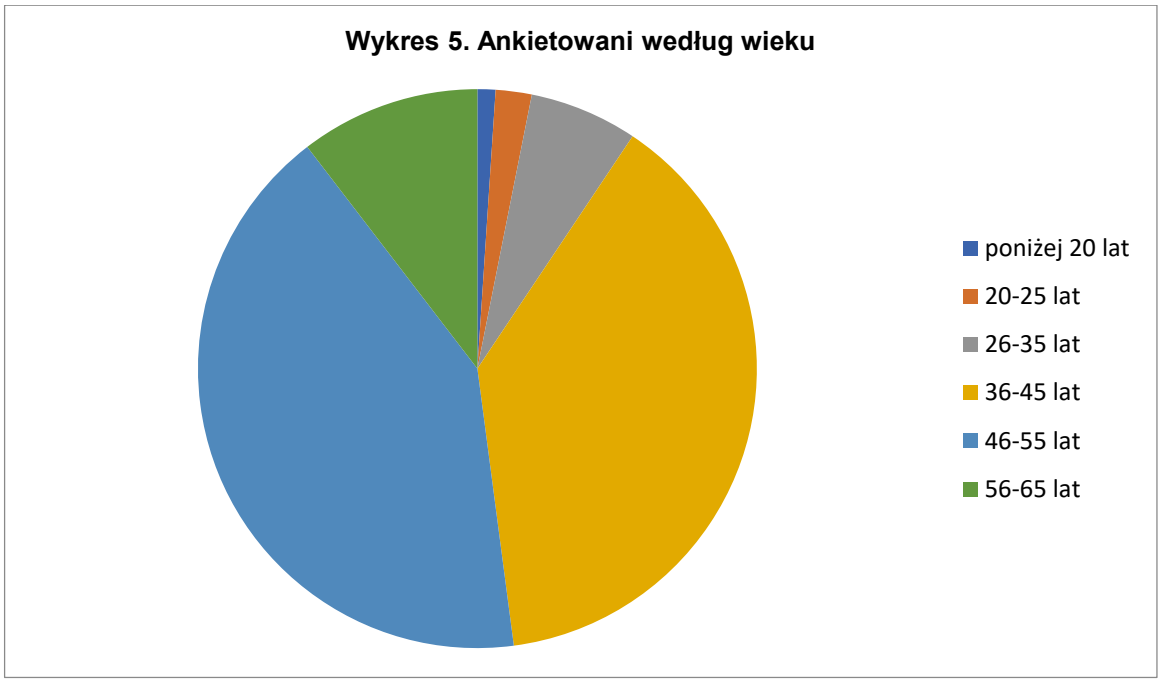

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Największy odsetek ankietowanych to osoby pracujące (69%), osoby prowadzące własną działalność (10%), pracujące dorywczo (2%), emeryci i renciści 15%), osoby bezrobotne (3%), uczące się (1%).

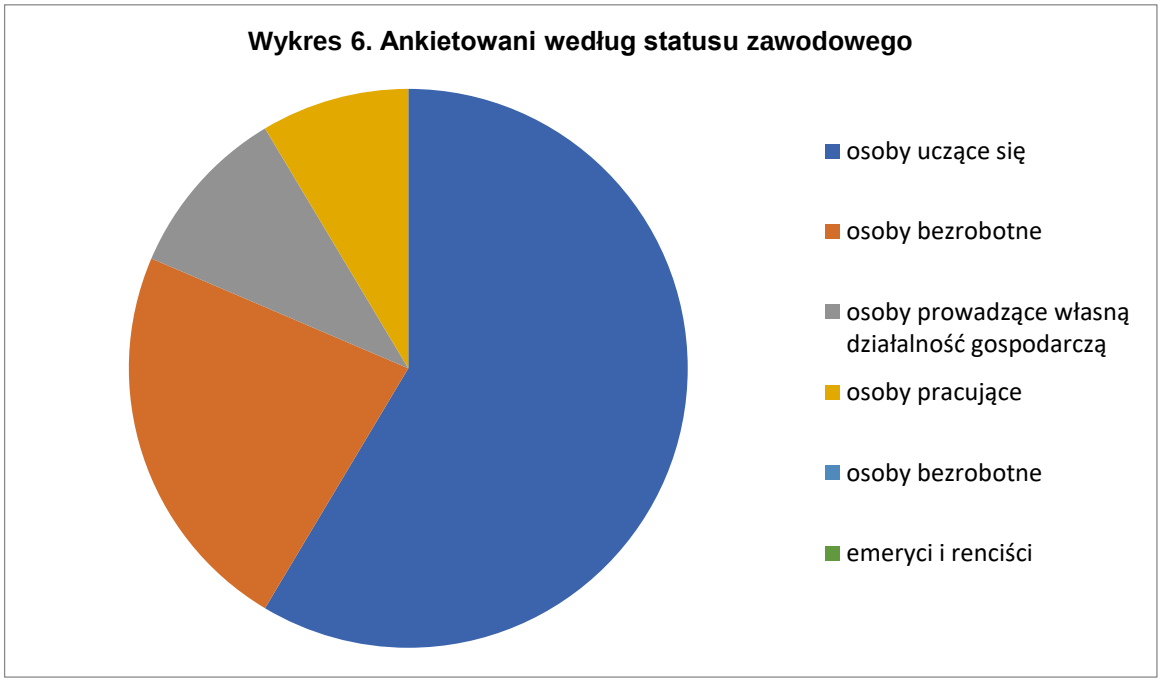

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Największą część badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim (54%), następnie osoby z wykształceniem wyższym (30%), zawodowym (7%), policealnym (6%), podstawowym (3%).

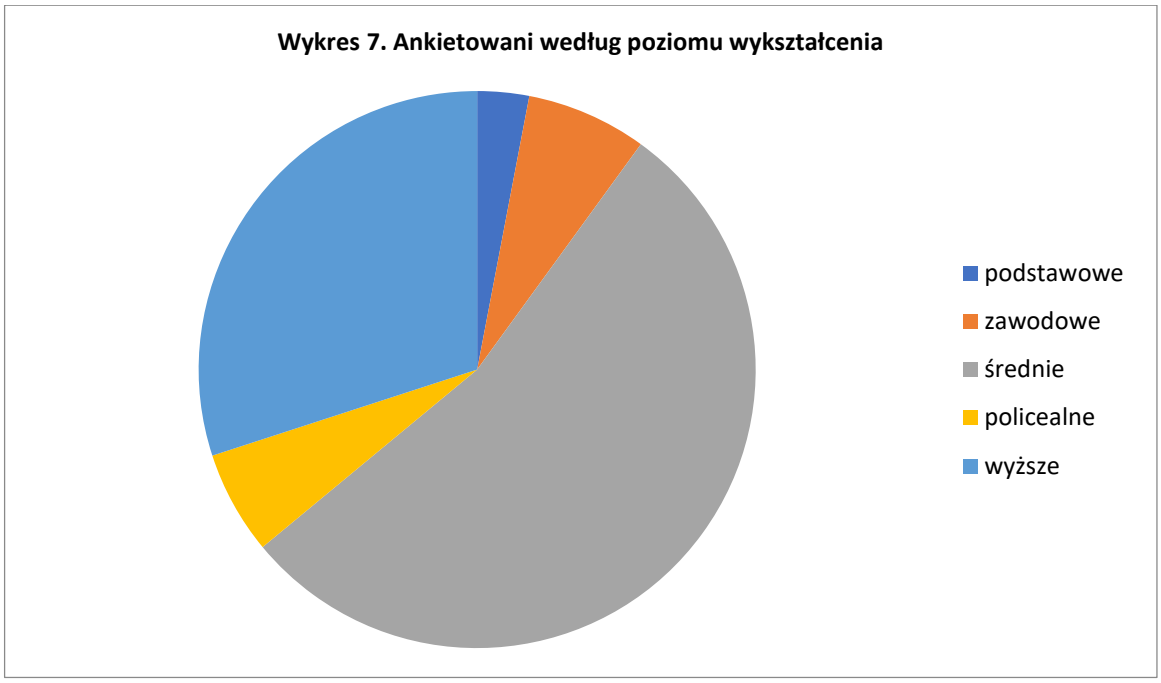

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W pierwszym pytaniu ankiety respondenci zostali poproszeni o ocenę warunków życia w mieście Mińsk Mazowiecki. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższy wykres.

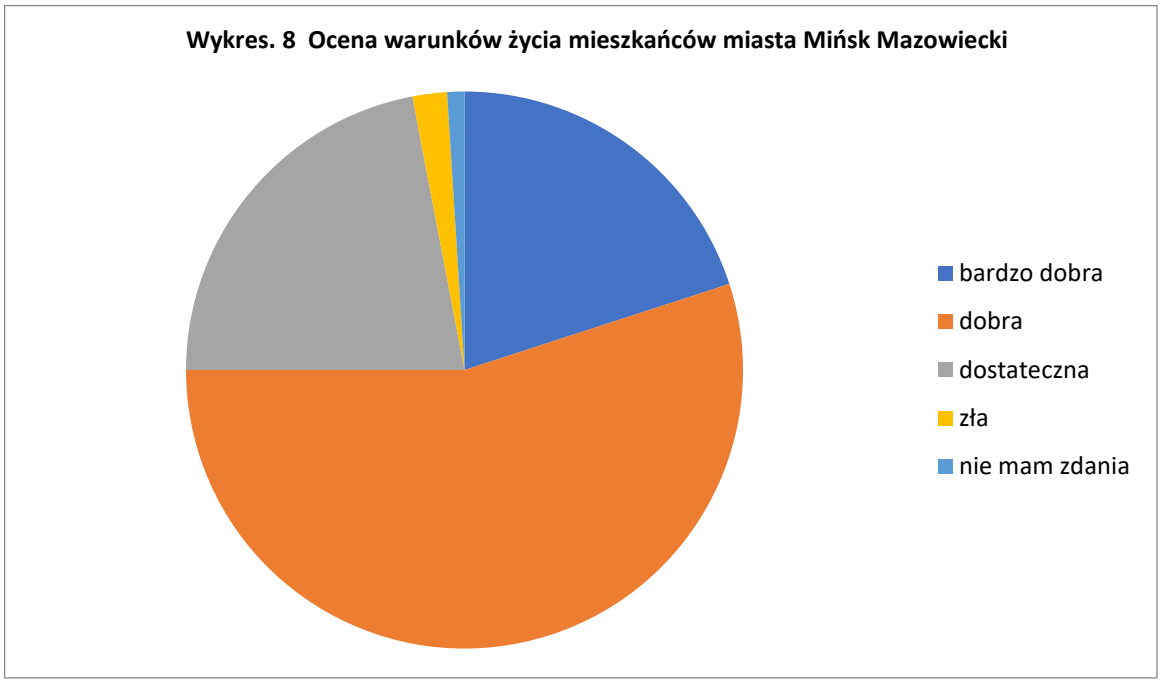

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Analizując warunki życia w mieście Mińsk Mazowiecki 55% respondentów uważa za dobre, 20% ankietowanych za bardzo dobre, 21% badanych uważa za dostateczne, 2% za złe, 1% nie ma zdania.

W kolejnym pytaniu ankiety respondenci zostali poproszeni o wskazanie najważniejszych problemów występujących w mieście Mińsk Mazowiecki. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższy wykres.

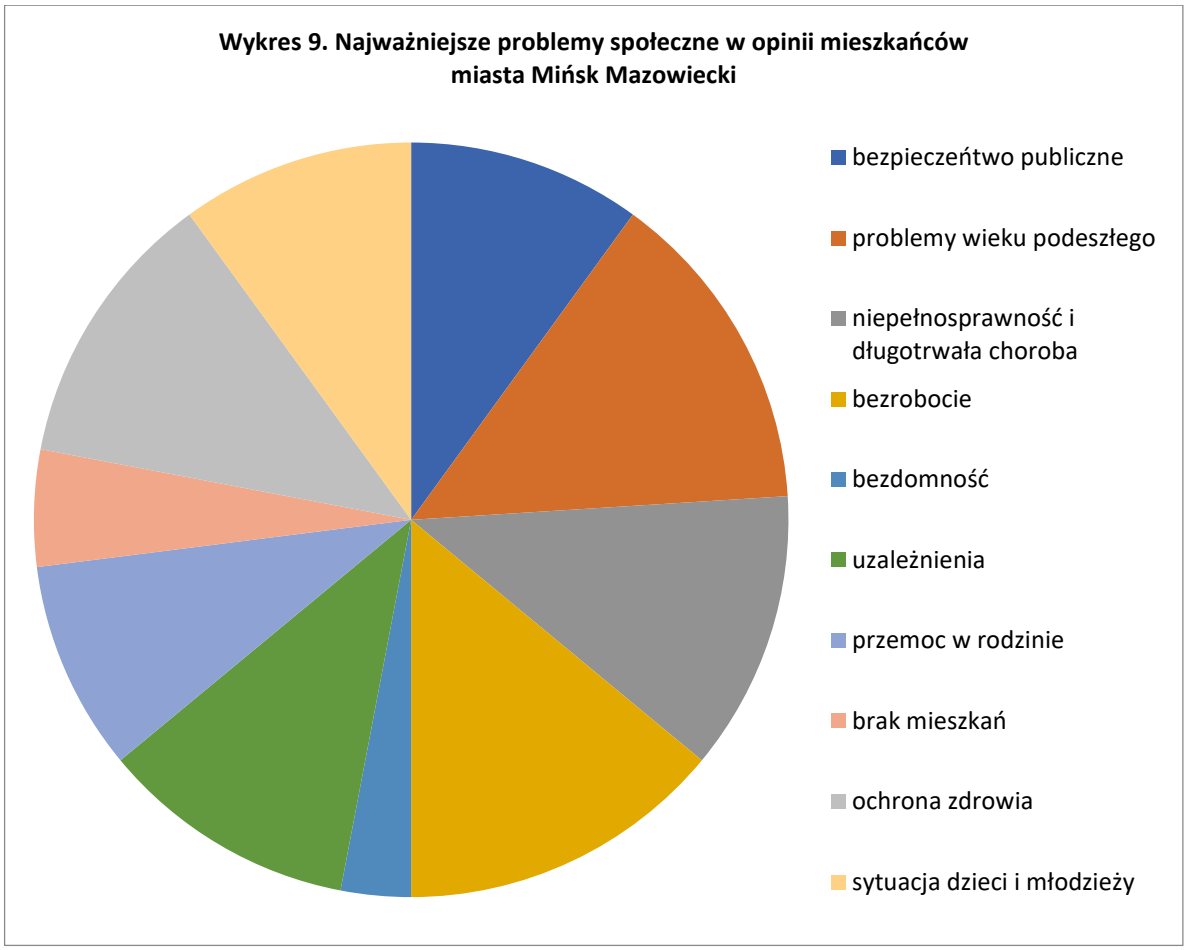

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najważniejszym problemem społecznym w mieście są problemy wieku podeszłego, niepełnosprawność, uzależnienia, sytuacja dzieci i młodzieży.

Kolejne pytanie dotyczyło grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są osoby niepełnosprawne (21%), osoby starsze i samotne (20%), osoby dotknięte problemami uzależnień (19%), rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (15%), osoby bezdomne (12%).

Respondenci oceniali infrastrukturę oświatową i ofertę edukacyjną szkół w mieście: 74 % jako dobrą i 26% jako dostateczną. Oferta opieki w żłobkach nie zaspokaja potrzeb 32% mieszkańców, a 58% nie ma zdania na ten temat, zaś 10% mieszkańców uważa, że oferta ta zaspokaja ich potrzeby. Oferta opieki przedszkolnej nie zaspokaja potrzeb 58% mieszkańców. Stąd wnioski respondentów dotyczące potrzeby otwarcia publicznych przedszkoli i żłobków w mieście – 37% odpowiedzi. Padły też propozycje otwarcia świetlic i klubów osiedlowych i sportowych oraz bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

Większość respondentów uważa ofertę kulturalną miasta za atrakcyjną (75% odpowiedzi dobra i dostateczna). Jednak po raz kolejny mieszkańcy uważają, że w mieście brakuje ofert spędzania czasu wolnego dla dorosłych. Mieszkańcy są zaniepokojeni niskim poziomem ochrony zdrowia w mieście. Wskazują na brak lekarzy specjalistów wielu specjalności: kardiologa – 48% respondentów, psychiatry, geriatry, ortopedy, neurologa, stomatologa i onkologa – 22% respondentów, specjaliści dziecięcy, pediatra, urolog, laryngolog, gastrolog, gastroendokrynolog i chirurg - 16 % respondentów.

Oferta miasta w zakresie sportu i rekreacji jest według mieszkańców dostateczna - 48% respondentów, dobra - 32% respondentów.

Mieszkańcy na terenie miasta jednak widzą konieczność zwiększenia liczby patroli policji i straży miejskiej (58% respondentów) zwłaszcza późnym wieczorem i nocą oraz w pobliżu szkół i miejsc niebezpiecznych, a także rozszerzenie monitoringu miasta. W kwestii dotyczącej bezpieczeństwa na drodze respondenci wnioskują o lepsze oznakowanie miejsc niebezpiecznych, więcej miejsc parkingowych, przejść dla pieszych ze światłami oraz kary dla kierowców niewłaściwie parkujących i utrudniających ruch samochodowy i pieszy na terenie miasta.

Problemy, które najczęściej dotykają mieszkańców to alkoholizm (42% respondentów), zanik więzi społecznych i niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (37% respondentów), zaniedbanie dzieci, nieposzanowanie osób starszych i niepełnosprawnych oraz niezaspokojenie potrzeb budownictwa mieszkaniowego (21% respondentów), a także bezrobocie, bezradność opiekuńczo – wychowawcza, dewastacja środowiska naturalnego i niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych (16% respondentów). Mieszkańcy zwrócili też uwagę na odejście od tradycyjnego modelu rodziny, rozpad rodzin i brak nieumiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego (11% respondentów).

Mieszkańcy uważają, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością (42% respondentów), osoby i rodziny dotknięte ubóstwem (37% respondentów), oraz problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (32% respondentów), osoby starsze (26% respondentów) i niepełnosprawne (21% respondentów).

Mieszkańcy zwrócili uwagę na czynniki ograniczające prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży, a wśród nich wymienili głównie niewydolność opiekuńczo - wychowawczą rodziców i zaniedbania ze strony rodziców, patologie rodzinne i złe wzorce wychowania rodzinnego. Działania, które należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży to psychoedukacja rodziców, bezpłatne zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży w szkołach, oraz zwiększenie oferty propozycji kulturalnych, edukacyjnych i sportowych. Wskazanym jest rozszerzenie i usystematyzowanie działań w obszarze profilaktyki uniwersalnej w koncepcji profilaktyki pozytywnej skierowanej do dzieci i młodzieży.

Mieszkańcy zwrócili uwagę na problemy dotykające osoby starsze i są to: problemy z dostępem do służby zdrowia (rehabilitacja, lekarze specjaliści), trudności finansowe, brak wsparcia ze strony rodziny, izolacja społeczna i bezradność.

Respondenci zauważyli, że na terenie miasta nie są brane pod uwagę potrzeby osób starszych. Propozycje na działania w celu poprawy sytuacji osób starszych to: otwarcie powszechnie dostępnych klubów seniora, tanie jadłodajnie, rozwój wolontariatu, integracja i edukowanie młodych w opiece nad starszymi.

Kolejną kwestią są problemy dotykające osoby niepełnosprawne. Respondenci za najważniejsze uważają bariery architektoniczne – 42% respondentów i komunikacyjne – 32% respondentów, nadopiekuńczość rodziców, słaby dostęp do lekarzy i rehabilitacji oraz marginalizacja społeczna. Mieszkańcy mają pomysły na podjęcie działań zmierzających do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez utworzenie ośrodków rehabilitacji, kształtowania postaw wobec osób niepełnosprawnych, minimalizowanie barier architektonicznych, tworzenie grup wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, kampanie społeczne, imprezy integracyjne i stworzenie powiatowego wielospecjalistycznego ośrodka zapewniającego kompleksową opiekę i wsparcie niepełnosprawnym i ich rodzinom, np. na bazie któregoś z domów pomocy społecznej.

18. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedna z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywna metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.
Przedstawiona poniżej analiza obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	**słabe strony**
• prowadzenie działań na rzecz zmniejszenia skali zjawiska bezrobocia w mieście, w tym wśród kobiet • prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia ubóstwa • aktywizacja osób bezrobotnych • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu • prowadzenie działań służących dostosowaniu kierunków kształcenia w mieście do potrzeb rynku pracy • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa	• niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia
szanse	**zagrożenia**
• posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • realizacja prac społecznie użytecznych	• występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • brak dla kończącej edukację młodzieży zatrudnienia na lokalnym rynku pracy • brak w mieście organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	**słabe strony**
• dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego (diagnoza) • zapewnienie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego • ścisła współpraca instytucji działających na rzecz rodziny • doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny • zatrudnianie asystentów rodzin pozwalające na budowanie efektywnych metod współpracy z rodziną w jej środowisku • baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: Urząd Miasta, MOPS, PCPR, Policja, sąd, organizacje pozarządowe) • doświadczenie w realizacji programów i projektów skierowanych do osób wykluczonych społecznie • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w mieście • wspieranie przez władze działań na rzecz	• niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży w mieście • niewystarczająca do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • nieodpowiednia dostępność opieki medycznej w mieście • niewystarczająca oferta ze strony organizacji pozarządowych w obszarze wspierania rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi • brak pozytywnych wzorców osobowych i zaniedbywanie obowiązków opieki i wychowania przez rodziców • bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie

rodziny • infrastruktura sportowo – rekreacyjna (basen, lodowisko, boiska i place zabaw)	
szanse	**zagrożenia**
• możliwość kontynuowania w mieście nauki na poziomie ponadpodstawowym i wyższym • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • współpraca z rodzinami dysfunkcyjnymi w ramach powrotu dzieci do rodzin biologicznych • pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym • przydzielanie asystentów rodziny (pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych) • podnoszenie kwalifikacji przez pracowników działających na rzecz rodziny • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej, edukacji i wychowania • utworzenie wielospecjalistycznego ośrodka wsparcia dla dzieci • zwiększenie i zróżnicowanie bezpłatnych ofert kulturalnych • utworzenie świetlic socjoterapeutycznych • możliwość podniesienia skuteczności udzielanej pomocy dzięki koordynowaniu działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzieży	• wzrost kosztów utrzymania utrzymania rodzin • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia ubóstwa” • brak świadomości problemu oraz niechęć w szukaniu pomocy przez rodziny dysfunkcyjne • brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo • zanikanie więzi rodzinnych • zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców • rosnąca liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej • brak skoordynowanej współpracy instytucji działających na rzecz rodziny • brak miejskich programów streetworkingu • brak osób zaangażowanych w ideę nauczycielstwa podwórkowego

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	**słabe strony**
• prowadzenie w mieście działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie akcji informacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie *Punktu STOP przemocy*	• brak mechanizmów kontrolnych odbywania zajęć korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy • brak sankcji prawnych za odmowę udziału w działaniach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy • fakultatywne i niechętne uczestniczenie w pracach ZI i grup roboczych osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej

• funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz zwalczania przemocy w rodzinie np. *19 dni*	
szanse	**zagrożenia**
• rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych lecznictwem odwykowym • zwiększenie oferty profilaktycznej instytucji miasta • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • funkcjonowanie w mieście grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • programowanie działań podejmowanych w mieście w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zwiększająca się liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencja z powodu przemocy w rodzinie	• obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • brak streeworkerów i nauczycieli podwórkowych • zwiększająca się liczba osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• diagnozowanie i monitorowanie problemu bezdomności w mieście • prowadzenie działań zapobiegających bezdomności oraz działań na rzecz osób bezdomnych • informowanie bezdomnych o przysługujących prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybyłych z innych miejscowości • zapewnianie pomocy osobom wychodzącym z bezdomności • prowadzenie wśród mieszkańców działań uwrażliwiających na problemy osób bezdomnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych	• brak programów na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych • niedobór mieszkań socjalnych • niedobór mieszkań komunalnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy w mieście • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym wsparcia	• brak rynku i ofert pracy dla seniorów • rozproszenie ruchu senioralnego i organizacji skupiających seniorów • brak dziennego ośrodka wsparcia • mała liczba miejsc w istniejącym domu dziennego pobytu dla osób starszych

w ramach dziennych form pomocy • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych • realizacja programów: Korpus Seniora , opieka wytchnieniowa, Wsparcia i Aktywizacji seniorów	• brak specjalistycznego zabezpieczenia medycznego (geriatra) • brak tradycji pomocy sąsiedzkiej • brak hospicjum domowego dla seniorów
szanse	**zagrożenia**
• posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba osób starszych wymagających usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • dostęp osób starszych do dziennych form pomocy • wzrastający udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • istnienie w mieście organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • odpowiednia liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu	• rosnąca liczba osób starszych w mieście • niski poziom życia osób starszych • niska liczba osób starszych aktywnych zawodowo • migracja osób młodych, wykształconych do większych miast • niska tolerancja społeczna na osoby stare i schorowane

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
szanse	**zagrożenia**
• posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • funkcjonowanie w mieście grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • istnienie bazy rehabilitacyjnej w mieście • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • funkcjonowanie w mieście organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • odpowiednia liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu	• rosnąca liczba osób niepełnosprawnych, w tym osób wymagających opieki i wsparcia ze strony służb społecznych miasta • rosnąca liczba osób zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • istnienie barier komunikacyjnych i architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	**słabe strony**
• odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • diagnozowanie problemów społecznych w mieście • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów MOPS-u • prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach mogących świadczyć pomoc mieszkańcom miasta • uświadamianie władzom miasta roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych • istnienie warunków sprzyjających rozwojowi i kształceniu kadry pomocy społecznej • działalność organizacji pozarządowych	• brak koordynacji działań instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych • niski poziom zaufania społecznego do instytucji pomocowych
szanse	**zagrożenia**
• dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w miejscowym ośrodku pomocy społecznej • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w mieście • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów pomocy społecznej • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych • świadomość władz miasta co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych w mieście	• rutyna zawodowa służb społecznych • małe zainteresowanie wolontariatem • brak powszechnej świadomości znaczenia kapitału społecznego dla rozwoju miasta

19. WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY

W latach 2019-2020 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Przyczyną takiego stanu rzeczy wydaje się być rozbudowa świadczeń zabezpieczenia społecznego, obserwowany od kilku lat spadek bezrobocia w gminie, a przed wszystkim prawie dwuletnie ograniczenia związane z Covid-19. Na stałym poziomie utrzymuje się natomiast odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej.

Zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, co najprawdopodobniej spowodowane jest otrzymywaniem przysługującego im wsparcia w postaci świadczeń rodzinnych, wychowawczych. Nie mniej jednak, pomimo tego, znaczna liczba rodzin ubiega się o pomoc, wskazując jednocześnie na inne powody przyznania pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Do najliczniejszych powodów korzystania z pomocy społecznej w mieście Mińsk Mazowiecki należy zaliczyć między

innymi niepełnosprawność, długotrwałą chorobę i można przypuszczać, że odsetek mieszkańców korzystających z tych powodów w ciągu kolejnych lat będzie utrzymywał się na podobnym poziomie. Z uwagi na to, że liczba osób niepełnosprawnych, korzystających z pomocy w naszej gminie utrzymuje się na wysokim poziomie należałoby w dalszym ciągu rozwijać te formy pomocy.

Strukturę kategorii wiekowych ludności miasta Mińsk Mazowiecki można uznać za korzystną. Zdecydowaną większość mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Nie mniej jednak, podobnie jak w innych gminach w Polsce prognozowany jest przyrost liczby seniorów. Wzrastają wydatki na instytucjonalną opiekę osób starszych i niepełnosprawnych w domach pomocy społecznej. Zjawisko to wymaga interwencji ze strony samorządu lokalnego i całej społeczności lokalnej, np. w zakresie zapewnienia mieszkańcom usług związanych z opieką długoterminową, środowiskową czy też organizacji działań mających na celu aktywizację osób starszych.

W związku z tendencją starzenia się społeczeństw konieczny jest stały rozwój usług skierowanych do tej grupy mieszkańców. W nieście obecna oferta dla seniorów nie jest wystarczająca. Główny ciężar pomocy osobom starszym spoczywa na członkach rodzin oraz na ośrodku pomocy społecznej. Brakuje wsparcia środowiskowego, klubów seniora, grup samopomocowych. Brak też oferty pomocowej dla opiekunów osób starszych, która wydaje się być niezbędna w procesie opieki nad seniorami.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem człowieka, w którym uczy się i przygotowuje do samodzielnego życia. Analiza problemów społecznych w mieście pokazała, że wsparcia wymagają zwłaszcza rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W sytuacji kryzysowej pomocy udziela się między innymi w formie pracy socjalnej oraz usług asystenta rodziny. Podejmowane działania powinny być zintegrowane i zdecydowane. Ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jak również uzależnienia i przemoc są ważnymi elementami determinującymi sytuację socjalną rodzin. Prawidłowo realizowana praca socjalna przyczynia się do wzrostu ich samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. Umiejętność prawidłowego zdiagnozowania sytuacji podopiecznych Ośrodka, zaplanowania i realizowania adekwatnych działań jest uzależniona od posiadania wiedzy z wielu dziedzin. Rozwój aktywności oraz odpowiedzialności obywatelskiej między innymi poprzez profesjonalizację pomocy społecznej powinien stanowić jeden z głównych celów strategii. Konieczne jest zatem ustawiczne inwestowanie w kształcenie i rozwój pracowników. Kluczowe jest również wzmacnianie systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Należy wspomagać funkcjonowanie tych osób w społeczności lokalnej oraz podejmować działania zmierzające do ograniczenia skutków niepełnosprawności. W wielu przypadkach umożliwienie osobie niepełnosprawnej zdobycia nowych kwalifikacji ułatwi jej powrót na rynek pracy i pozwoli na uzyskanie niezależności finansowej. Działaniami należy objąć również rodziny sprawujące na co dzień opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami. W Polsce od kilkunastu lat obserwowany jest proces zmiany struktury demograficznej, którego cechą jest rosnący w populacji udział osób starszych. Działania w tym obszarze powinny nadal koncentrować się na rozwoju usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, świadczonych w miejscu zamieszkania. Konieczność sprawowania opieki nad osobom starszą stanowi wyzwanie również dla członków rodziny, dlatego niezwykle istotne jest udzielanie wsparcia rodzinom, w których przebywają osoby starsze, w tym przewlekle chore. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z ważniejszych kwestii społecznych. W świetle przeprowadzonych analiz kluczowym jest podejmowanie działań profilaktycznych w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Bezpieczna rodzina z silnymi więziami międzypokoleniowymi są najistotniejszymi czynnikami chroniącymi przed wszelkimi zjawiskami patologii.

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki obejmowała kilkanaście zagadnień. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w mieście obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:**
    1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.
    2. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.
2. **Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
    1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
    2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
    3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
3. **Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:**

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

III. CZEŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025, jest następująca:

Wzmocnienie społeczności lokalnej w oparciu o współpracę instytucji i organizacji działających na rzecz społecznego rozwoju Miasta.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacja przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:
Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz mieszkańców.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji, poprzez wspieranie dożywiania, system stypendiów i zasiłków szkolnych i aktywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Rozwój w mieście zasobu mieszkań komunalnych i socjalnych.
5. Rozwój aktywności lokalnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie usług poradnictwa zawodowego, udziału w szkoleniach i stażach dla bezrobotnych.
2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową.
4. Organizowanie prac społecznie użytecznych.
5. Opracowywanie planów wychodzenia z bezdomności.
6. Prowadzenie Klubu Integracji Społecznej „Aktywni".

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2022-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, Zarząd Gospodarki Komunalnej w Mińsku Mazowieckim, Stowarzyszenie Perspektywa, Caritas Diecezji Warszawsko – Praskiej.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy.

Wskaźniki monitoringowe:

1. Liczba osób bezrobotnych w mieście.
2. Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.
3. Liczba osób wychodzących z bezdomności rok do roku.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

1. zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
2. zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
3. zmniejszenia liczby osób bezdomnych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemem uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Rozwijanie pozytywnego potencjału dzieci i młodzieży oraz wzmacnianie czynników chroniących ich przed uzależnieniami oraz zachowaniami ryzykownym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo - wychowawczą.
2. Promowanie w mieście prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
3. Zatrudnianie asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w mieście poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych, kościoła i związków wyznaniowych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w mieście świetlic środowiskowych.
5. Organizowanie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy.
6. Prowadzenie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Prowadzenie działalności przez zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
2. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych miasta.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do edukacji pozaformalnej, która umożliwia osobie uczącej się rozwijanie umiejętności osobistych, w tym umiejętności krytycznego i analitycznego myślenia, kreatywności i uczenia się.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Opracowanie i wdrażanie systemu działań w ramach modelu profilaktyki pozytywnej.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży miejsc i infrastruktur fizycznych, zdefiniowanych jako przestrzeń autonomiczna, otwarta i bezpieczna, dostępna dla wszystkich, oferująca profesjonalne wsparcie na rzecz rozwoju oraz wzmacniania mocnych stron.

Szczegółowe działania w zakresie wspierania rodziny oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie zawierają miejskie programy wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2012-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne i sportowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki służby zdrowia, całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki wsparcia, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy.

Wskaźniki monitoringowe:

1. liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną,
2. liczba rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
3. liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
4. liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia z powodu przemocy w rodzinie.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

1. spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
2. poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
3. zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
4. zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
5. zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
6. poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
7. zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Cel strategiczny 3.:
Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych oraz zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołem oraz związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz osób starszych, rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego i promowanie zdrowego stylu życia przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
5. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Organizowanie w mieście usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.
4. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołami oraz związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
6. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby niepełnosprawne.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2012-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, Caritas DWP, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

1. liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
2. liczba rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności,
3. liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
4. liczba osób korzystających z usług w domu dziennego pobytu.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

1. zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
2. podniesienia jakości świadczonych usług,
3. podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa w mieście przez organy i organizacje do tego powołane – policja, straż

pożarna, straż miejska.

3. Podejmowanie przez jednostki miasta z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sadowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprze remont ulic i chodników, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.
6. Rozwijanie systemu monitoringu miejskiego oraz patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w mieście.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2022-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta, Rada Miasta, Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice środowiskowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

1. liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
2. liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
3. liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
4. liczba punktów monitoringu w mieście.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

1. spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
2. poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
3. zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Rozwój usług społecznych w mieście.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w mieście.
2. Wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
3. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej np. na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej MOPS.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Uruchomienie pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych.
3. Tworzenie kręgów wsparcia dla osób niepełnosprawnych w domach.
4. Organizowanie społeczności lokalnej w ramach świetlicy osiedlowej i punktów aktywności lokalnej.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu miasta z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program Współpracy Miasta Mińsk Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Czas realizacji działań:
Działania ciągłe w latach 2022-2025.
Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
Partnerzy w realizacji działań:
Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe, inne podmioty realizujące inicjatywy środowiskowe prowadzące działalność pożytku publicznego, społeczność lokalna.
Źródła finansowania działań:
Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Wskaźniki monitoringowe:

1. liczba szkoleń kadry pomocy społecznej,
2. liczba organizacji pozarządowych miasta z obszaru polityki społecznej
3. liczba wolontariuszy współpracujących z MOPS.

Prognoza zmian:
Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

1. profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
2. zwiększenia jakości świadczonych usług,
3. uaktywnienia mieszkańców w zakresie inicjatyw społecznych.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty. Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół monitorujący strategię w MOPS. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół monitorujący będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawarta w nim ocena skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście wraz z rekomendacjami zostanie przekazana Burmistrzowi Miasta.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd miasta i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu składają serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w mieście oraz opcji ich rozwiązań. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji założeń Strategii.

Opracowanie:
Zespół monitorujący realizację
Strategii rozwiązywania problemów społecznych
Miasta Mińsk Mazowiecki

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

Numer	Tytuł	Strona
Tabela 1	Bezrobotni w mieście według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021	11
Tabela 2	Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju w latach 2019-2021	11
Tabela 3	Zasoby mieszkaniowe będące w zasobie miasta w latach 2019-2021	11
Tabela 4	Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2019-2021	12
Tabela 5	Dodatki energetyczne przyznane w mieście w latach 2019-2021	12
Tabela 6	Placówki i organizacje kulturalne działające w mieście w 2021 r.	13
Tabela 7	Udział dzieci w ogólnej liczbie mieszkańców miasta w latach 2019-2021	14
Tabela 8	Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021	16
Tabela 9	Liczba popełnionych przestępstw w latach 2019-2021	17
Tabela 10	Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw na terenie Mińska Mazowieckiego w roku 2021 r.	17
Tabela 11	Stan zatrudnienia w MOPS	18
Tabela 12	Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2019-2021	18
Tabela 13	Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2019-2021	18
Tabela 14	Struktura wiekowa odbiorców pomocy społecznej w mieście w latach 2019-2021	19
Tabela 15	Struktura beneficjentów pomocy społecznej w mieście ze względu na pozycję na rynku pracy w latach 2019 - 2021	20
Tabela 16	Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2019-2021	20
Tabela 17	Formy wsparcia udzielonego prze MOPS w latach 2019-2021	21
Tabela 18	Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2019-2021	21
Tabela 19	Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2019-2021	22
Tabela 20	Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2019-2021	23
Tabela 21	Świadczenia wychowawcze przyznane w mieście w latach 2019-2021	23
Tabela 22	Świadczenia „Dobry Start” przyznane w mieście w latach 2019-2021	23
Tabela 23	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021	23

Tabela 24	Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej choroby	24
Tabela 25	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych oraz przebywających w domu pomocy społecznej w latach 2019 – 2021	24
Tabela 26	Liczba świadczeniobiorców pobierających świadczenia opiekuńcze w latach 2019 – 2021	24
Tabela 27	Kategorie bezrobotnych niepełnosprawnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2021	24
Tabela 28	Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w mieście w latach 2019-2021	26
Tabela 29	Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2019-2021	26
Tabela 30	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021	27
Wykres 1	Piramida wieku mieszkańców Mińska Mazowieckiego w roku 2020	10
Wykres 2	Liczba ludności Mińsk Mazowieckiego z podziałem na płeć w latach 2019 -2021	10
Wykres 3	Udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną na tle ogólnej liczby ludności	19
Wykres 4	Ankietowani według płci	29
Wykres 5	Ankietowani według wieku	30
Wykres 6	Ankietowani według statusu zawodowego	30
Wykres 7	Ankietowani według poziomu wykształcenia	31
Wykres 8	Ocena warunków życia mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki	31
Wykres 9	Najważniejsze problemy społeczne w opinii mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki	32
Rysunek 1	Miasto Mińsk Mazowiecki na tle Województwa Mazowieckiego i Polski	9